UMRE

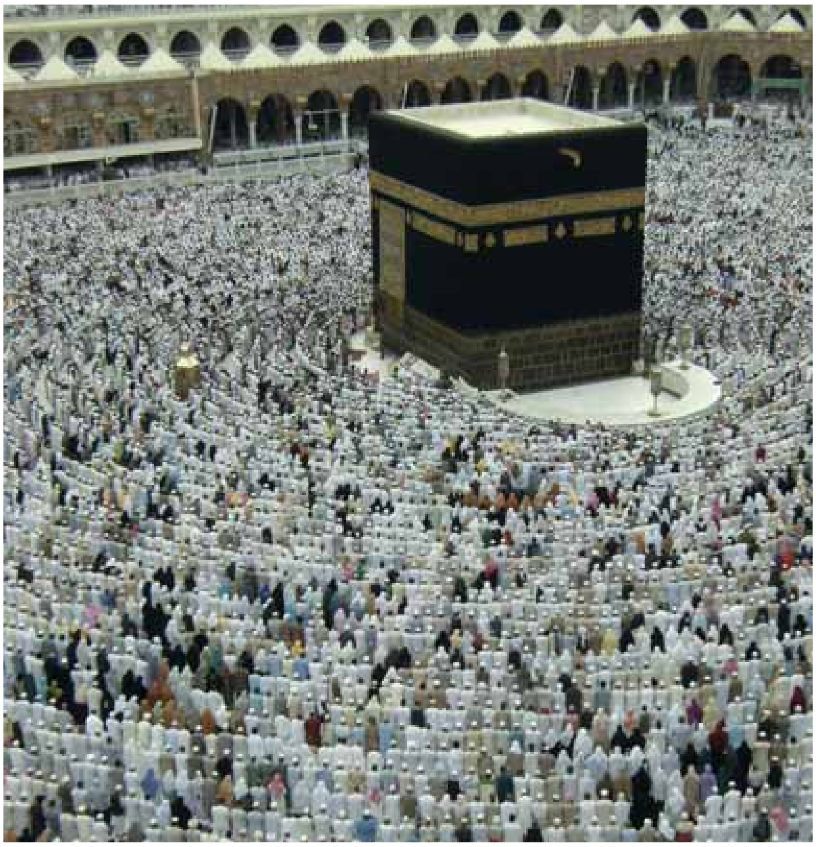

Umre Ne Demektir?

Umre, lügatte, "ziyaret etmek" demektir. Terim olarak ise; "belirli bir zamana bağlı olmaksızın, ihrama girerek Kâbe'yi tavaf etmek, Safâ ile Merve tepeleri arasında sa'y yapmak, sonra da tıraş olarak ihramdan çıkmak"tan ibaret olan bir ibadettir.

Umrenin Fazîleti

Umre, âyet-i kerîme ve hadîs-i şerîflerde zikredilmiş bir ibadettir. Âyet-i kerîmede şöyle buyrulur:

"Haccı ve umreyi, Allah için tamamlayın..." (el-Bakara, 196)

Bu husustaki hadîs-i şerîflerden bazıları ise şöyledir:

"Hac ve umre için Beytullâh'a gidenler, müslümanların, Allâh'a gönderilmiş temsilcileridir. Duâ ederlerse, Allah duâlarını kabul eder. Mağfiret dilerlerse, Allah onları bağışlar." (İbn Mâce, Menâsik, 5)

"Umre (kendisi ile diğer) umreye kadar, her ikisi arasında vâkî olacak (küçük günah)lar için kefâretir..." (Buhârî, Umre, 1)

"Yaşlının, çocuğun, zayıfın ve kadının cihâdı, hac ve umredir." (Nesaî, Hac, 4/2579)

Hazret-i Âişe Vâlidemizden rivayet edildiğine göre, Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem- Efendimiz; Hazret-i Âişe Annemiz umre yapacağında ona şöyle buyurmuşlardır:

"Yorgunluğun ve harcadığın miktar kadar sana ecir vardır." (et-Terğîb ve't-Terhîb, c: 2)

Umrenin Farz ve Vâcipleri

Hanefî mezhebine göre umrenin iki farzı vardır:

1) İhram

2) Tavaf.

Umrenin vâcipleri de ikidir:

1) Sa'y yapmak,

2) Tıraş olup ihramdan çıkmak.

Umrenin Hükmü

Hanefî mezhebine göre, bir kimsenin ömründe bir defa umreye gitmesi sünnettir. Şâfiî mezhebine göre ise, kişinin ömründe bir defa umre yapması farzdır.

Umre Yapmanın Zamanı

Umreyi, kısaca "Hac mevsimi dışında, Kâbe'yi ziyaret etmek" olarak târif edebiliriz.

Bu târiften de anlaşılacağı üzere, umre için belirlenmiş bir vakit yoktur. Yani bir kimse dilediği her vakit umre yapabilir. Ancak hac ibadetinin yapıldığı, Arefe gününün sabahından Kurban Bayramı'nın 4. günü akşamına kadar umre yapılması mekruh görülmüştür. Zira bu vakitlerde Mekke'de bulunan bir kimsenin hac ibadeti ile meşgul olması daha faziletlidir.

Bununla birlikte Ramazan ayında umre yapmak, diğer günlerde umre yapmaktan daha faziletlidir. Hattâ Peygamberimiz -sallâllâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"Ramazan'da umre yapmak, (ecir yönünden) benimle hac yapmaya bedeldir." (Buhârî, Umre, 4; Müslim, Hac, 221)

Umre Nasıl Yapılır?

Umre yapmak için, bir kimsenin öncelikle mîkat sınırlarını geçmeden önce ihrama girmesi gerekir.

Mîkat: Mekke-i Mükerreme'ye gelecek olan afâkilerin ihramsız geçmemesi gereken son sınır mevkileridir. (Afâki, mîkat sınırlarının dışında oturan kimselere verilen isimdir.)

Türkiye, Avrupa gibi kuzey ve batı ülkelerinden Mekke'ye gelecek olanların mikat sınırı, "Cuhfe", Medîne'den Mekke'ye gelenlerin ihramsız geçmemeleri gereken sınır ise, "Zülhuleyfe" denilen mevkîdir.

devamı 18. sayfada

İslam Dünyasında İlk Fitne Yılları: Kılıçların Gölgesinde Çözüm Arayışları

"Eğer müminlerden iki grup birbirleriyle vuruşurlarsa aralarını düzeltin. Şayet biri ötekine saldırırsa, Allah'ın buyruğuna dönünceye kadar saldıran tarafla savaşın. Eğer dönerse artık aralarını adaletle düzeltin ve adaletli davranın. Şüphesiz ki Allah âdil davrananları sever." (Hucurat, 49/9.)

Hz. Osman'ın şehadeti, Müslümanlar arasında tahmin edilemeyen derin bir kriz doğurdu. Halife'nin şehadetinden sonra ilk yapılması gereken şey, iktidar boşluğuna mahal bırakmadan onun yerine birisini seçmekti. Asiler, kendi aralarından birisini halife seçemezlerdi; zira böyle bir kişiye kimse biat etmezdi. Bunun için Medinelilere baskı yaparak bir halife seçmelerini istediler ve halifenin belirlenmesini sağlamak amacıyla ileri gelenlerle görüşmeler yaptılar. Hz. Ali, Hz. Talha ve Hz. Zübeyr, halife adayı olarak ilk akla gelebilecek isimlerin başında geliyorlardı. Asiler, üçüyle görüşmeler yaptılar. Ancak bu kriz ortamında kimse halife olmak istemiyordu. Halifenin karşı karşıya kalacağı en büyük sorun, kısa süre içinde siyasi parçalanmışlığa maruz kalan ümmetin birliğini tekrar tesis etmekti. Nihayet birkaç görüşmeden sonra Hz. Ali, halife olmayı kabul etti. Böyle zamanlarda görev kabulü, ateşten gömlek giymek anlamına geliyordu.

Siyasi tercihleri sebebiyle parçalanmış bir ümmet

Hz. Ali halife olduğunda ümmet, kabaca üç gruba ayrılmıştı.

a. Hz. Ali'ye biat edenler ve onu destekleyenler

Birinci grup, Hz. Ali'ye biat edenlerden oluşuyordu. Ona biat edenlerin çoğunluğu fitnenin içinde yer almayan kesimler olup, esasen bunların siyasi bir iddiası ya da -istikrar dışında- beklentileri yoktu. Bundan dolayı şura ehli olarak kabul edilen Medinelilerin biat ettikleri yeni halifeye itaat etmekte tereddüt göstermediler.

Hz. Osman'ın son dönemdeki bazı icraatları sebebiyle Hz. Osman'a karşı olan Ensar'ın önemli bir kısmı da Hz. Ali'yi desteklediler. Nitekim Hz. Ali, vali atamalarında onları dikkate aldı.

Yeni Halife'yi destekleyenler arasında yer alan bir grup da Hz. Osman'a muhalif olanlar ya da öldürülmesine doğrudan ya da dolaylı katılanlar veya öldürülmesini destekleyenlerdi. Nitekim Kûfe'den gelen muhaliflerin lideri konumunda olan Eşter en-Nahai gibi bazı kimseler, yeni yönetimin oluşum sürecinde aktif olarak siyasetin içinde yer almaya devam ettiler. Bu kişiler, Hz. Osman'ın şehadetine sebep olmalarından dolayı, muhakeme edilmelerini engellemek için siyasi süreçte belirleyici olmaları gerektiğini biliyorlardı. Eşter, Cemel ve Sıffin savaşlarında Hz. Ali'nin önemli bir komutanı olarak yer aldığı gibi, daha sonra Hz. Ali tarafından Mısır'a vali olarak gönderilmiş; ancak Muaviye'nin bir adamı tarafından zehirletilerek öldürülmüştür.

b. Hz. Osman'ın öldürülmesine karşı olanlar

Hz. Osman'ın katline karşı olan grup da -Hz. Ali'yi destekleyenlerde olduğu gibi- yeknesak bir yapıya sahip değildi. Kuşkusuz bu grubun başında Ümeyyeoğulları ailesi geliyordu. Hz. Osman'ın katli sırasında aile mensuplarından Medine'de bulunanların çoğu ile diğer eyaletlerde bulunanların bazıları, Mekke'ye giderek orada toplanan muhalefet grubuna katıldılar. Ailenin önemli isimlerinden biri olan Muaviye ise valilik yaptığı Şam'da, Hz. Osman'ın katillerinin cezalandırılması talebiyle Hz. Ali'ye biat etmeyi reddetti.

Aralarında, -halife olduğu sırada Hz. Osman'ın bazı icraatlarına muhalefet eden- Hz. Âişe, Hz. Talha ve Hz. Zübeyr gibi ashabın ileri gelenlerinden bazılarının da bulunduğu muhalifler, Mekke'de bir araya gelerek Hz. Ali'yle mücadele etme kararı aldılar.

Basra ve Mısır gibi eyalet merkezlerinde bulunan

ahalinin bir kısmı ise Hz. Osman'ın şehadetine muhalefet ettikleri için durumun netleşmesini beklemeye karar verdiler.

c. Tarafsız kalmayı tercih edenler

İslam ümmetinin bazı mensupları ise fitneden uzak kalmayı tercih ettiler. Sayısal olarak çoğunluğu oluşturmasalar da aralarında önemli sahabiler vardı. Ancak bir grup olarak hareket etmiyorlardı. Öte yandan tavırları Müslümanları birleştirmeye de yetmiyordu. Onlar arasında şura ehlinden olan Sa'd b. Ebi Vakkas'ın yanı sıra Üsame b. Zeyd ve Ebu Musa el-Eş'ari gibi isimler dikkat çekmektedir.

Birinci iç savaş: Cemel Vakası

Hz. Ali, istikrarı sağlamak için çaba harcadıysa da birliği sağlayabilecek etkili bir adım atamadı. Kendisine muhalefet edenlerden karşı karşıya geldiği ilk grup, Mekke muhalefetiydi. Hz. Âişe'nin sembolik liderliği etrafında toplanan, Talha ve Zübeyr'in öne çıktığı ve Ümeyyeoğullarından bazı kimselerin de aralarında bulunduğu bu muhalifler, Mekke'de toplanarak yaptıkları bir dizi görüşmeden sonra Basra'ya gitmeye karar verdiler. Tezlerini iki temel eleştiri üzerine oturtmuşlardı: Birincisi mazlum olarak öldürülen Hz. Osman'ın katillerinin cezalandırılması, ikincisi Hz. Osman'ın katillerini cezalandırmak için adım atmadığını söyledikleri Hz. Ali'nin olağanüstü bir ortamda halife seçilmesinin kabul edilemeyeceğiydi.

Hz. Ali, onlarla Basra yakınlarındaki Hureybe'de savaştı. Çatışmaların Hz. Âişe'nin devesinin etrafında yoğunlaşması sebebiyle Cemel vakası olarak isimlendirilen bu savaş, Müslümanlar arasında meydana gelen ilk iç savaştı.

İki tarafın liderleri de Müslümanların mümtaz şahsiyetleriydi. Ancak Müslümanları karşı karşıya getirmeden sorunu çözebilecek bir yöntem geliştiremediler.

Hayatını kaybeden Müslümanlar arasında savaş alanında öldürülen Hz. Talha ile savaş alanından ayrıldıktan sonra İbn Cürmuz tarafından öldürülen Hz. Zübeyr de vardı. (Cemaziyelahir 36/Aralık 656.)

İkinci iç savaş: Sıffin

Hz. Ali, Cemel vakasından sonra Kûfe'ye giderek burayı devletin başkenti yaptı. Buraya geldikten sonra âsi olarak gördüğü Muaviye b. Ebi Süfyan'a karşı harekete geçmeye karar verdi. Daha önce birbirlerine birçok mektuplar göndermişler; ancak Muaviye biat etmeyi Hz. Osman'ın katilleri koşuluna bağladığı için sorunu barış yoluyla çözememişlerdi. Dahası, zaman geçtikçe güçlenen Muaviye, artık Hz. Ali'nin hilafetini de sorgulamaya başlamıştı.

İki ordu, Suriye ile Irak arasında bulunan Sıffin'de karşı karşıya geldiler. Aylarca süren görüşmeler ve küçük çatışmalar sonuç vermeyince Hz. Ali ordusuna saldırı emri verdi. Yoğun saldırıların olduğu ve gece de devam eden çatışmaların sonunda Amr b. el-Âs'ın tavsiyesiyle Muaviye'nin adamlarının Kur'an'ı havaya kaldırarak, "Aramızda Allah'ın kitabı hakem olsun." çağrısı etkili oldu. Hz. Ali, ordusunun çoğunluğunun ısrarı üzerine savaşı durdurmak zorunda kaldı. (9-10 Safer 37/27-28 Temmuz 657.) Kur'an'ın hakemliğine davet, sorunun hakemler eliyle çözülmesi kararıyla sonuçlandı. Ancak tahkim görüşmeleri, sorunu çözmek bir yana, Hz. Ali'nin ordusunda yeni bölünmelere sebep oldu.

Üçüncü iç savaş: Nehrevan

Tahkimin kabulü üzerine "Hariciler" olarak isimlendirilen bir grup, Hz. Ali'nin ordusundan ayrılmaya karar verdiler. Hz. Ali önce onları kendisiyle birlikte Kûfe'ye gitmeye ikna etti. Ancak hakemlerin görüşme yapmak üzere sözleşilen yere gönderilmesi üzerine Hz. Ali'den ayrıldılar. Bu grup ile Hz. Ali arasında meydana gelen Nehrevan savaşından önce Haricilerin çoğunluğu, savaş alanından ayrıldı. Orada kalanların çoğu öldürüldü; önemli bir kısmı da yaralı olarak kurtuldu. (9 Safer 38/17 Temmuz 658.)

Çatışmalar başlamadan Nehrevan'dan ayrılan Hariciler, daha sonra yaptıklarından dolayı pişmanlık duydular. Bu grup, Hz. Ali döneminde birçok küçük isyan çıkardılar. Nihayet meydana gelen hadiselerin sorumlusu olarak gördükleri Hz. Ali, Muaviye ve Amr b. el-Âs'ı öldürmeye karar verdiler. Muaviye ve Amr'a karşı gerçekleştirilen suikast başarılı olamadı. Ancak Hz. Ali, uğradığı suikasttan birkaç gün sonra vefat etti. (19 Ramazan 40/26 Ocak 661.)

Hz. Ali'nin hilafet yılları, Müslümanların başında saygın liderler olmasına rağmen, duyguların yönlendirdiği iç savaşlarla ve çatışmalarla geçti. Süreç, dönemin en önemli âlimlerinden biri olan Hz. Ali'nin gelişmeleri kontrol etmesine imkân vermedi. Sonraki yıllarda duyulan pişmanlıklar ise sonucu değiştirmedi.

Fatma Nur CİHAN

İslâm Kardeşlik Hukûku

Kur'ân-ı Kerim'in pek çok âyet-i kerîmesi, Müslümanlar arasında var olan ve varlığını devam ettirmesi gereken muhabbet, fedakârlık, birlik ve bağlılığı göstermektedir. Meselâ Âl-i İmrân Sûresi'nde şöyle buyrulmaktadır:

"Hep birlikte Allâh'ın ipine (İslâm'a, Kur'ân'a) **sımsıkı yapışın; parçalanmayın. Allâh'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman kişilerdiniz de O, gönüllerinizi birleştirmişti ve O'nun nimeti sayesinde kardeş kimseler olmuştunuz. Yine siz bir ateş çukurunun tam kenarında iken oradan da sizi O kurtarmıştı. İşte Allah size âyetlerini böyle açıklar ki, doğru yolu bulasınız."** (Âl-i İmrân, 103)

Yukarıdaki âyet-i kerîme, Müslümanlar arasındaki kardeşliğin "ilâhî bir nîmet" olduğunu açıkça ifade etmekte ve "kardeşlikten mahrum olunduğu zamanlarda" insanların âdeta bir ateş çukurunun tam kenarında gezindiğini haber vermektedir. Gerçekten bu nefret ve düşmanlık duyguları hem fertleri, hem de toplumu içten içe yakıp kavurmakta, güzel haslet ve hüsn-i niyetleri alt üst etmektedir.

Başka bir âyet-i kerimede de mü'minlerin kalplerinin Allah tarafından birleştirildiği şöyle vurgulanmaktadır:

"Ve (Allah), **onların kalplerini birleştirmiştir. Sen yeryüzünde bulunan her şeyi verseydin, yine onların gönüllerini birleştiremezdin. Fakat Allah onların aralarını bulup kaynaştırdı. Çünkü O, mutlak gâliptir ve hikmet sâhibidir."** (el-Enfâl, 63)

Hucurât Sûresi'nde de, mü'minler arasındaki münâsebetin "ancak ve ancak kardeşlik olduğu" ifade edilmiştir.

"Mü'minler ancak kardeştirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun." (el-Hucurât, 10)

Âyet-i kerîmede vurgulanan bu kardeşlik, ana-baba bir kardeşlikten öte ve derindir. Peygamber Efendimizin muhâcir ve ensar hazerâtı arasında tesis ettiği gibi, din kardeşliği, kan kardeşliğinden daha fazla dikkate alınmış, neredeyse din kardeşlerinin "mirasçı" olacağı zannedilmiştir.

Allah Rasûlü'nün Lisânından KARDEŞLİK

Peygamber Efendimiz -sallâllâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

Müslümanlar birbirine zulmetmez

"Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu yalnızlığa (ve düşmana) terk etmez. Kim din kardeşinin bir ihtiyacını giderirse, Allah da onun ihtiyacını giderir. Kim bir müslümanın bir sıkıntısını giderirse, Allah da onun kıyâmet sıkıntılarından birini giderir. Kim bir müslümanın ayıp ve kusurunu örterse, Allah da o kimsenin ayıp ve kusurunu örter" (Buhârî, Mezâlim, 3; Müslim, Birr, 58; Ebû Davud, Edeb, 38, 60; Tirmizî, Hudûd, 3; İbn Mâce, Mukaddime, 17)

* * *

"Kimin üzerinde din kardeşinin ırzı, nâmusu veya malıyla ilgili bir zulüm varsa, altın ve gümüşün bulunmayacağı kıyâmet günü gelmeden önce o kimseyle helâlleşsin. Yoksa kendisinin sâlih amelleri varsa, yaptığı zulüm miktarınca sevaplarından alınır, (hak sahibine verilir.) Şâyet iyilikleri yoksa, kendisine zulüm yaptığı kardeşinin günahlarından alınarak onun üzerine yükletilir." (Buhârî, Mezâlim, 10; Rikak, 48)

Müslüman, müslümana hıyânet etmez

"Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona hıyânet etmez, yalan söylemez ve yardımı terk etmez. Her müslümanın, diğer müslümana ırzı, malı ve kanı haramdır. Takvâ işte buradadır. (Hadîsin bu kısmında, Peygamberimiz, üç defa göğsüne işaret etmiştir.) Bir kimseye şer olarak Müslüman kardeşini hor ve hakîr görmesi yeter." (Tirmizî, Birr, 18; ayrıca bkz: Müslim, Birr, 32)

Müslüman, müslümanın gıybetini yapmaz

Rasûlullâh -sallâllâhu aleyhi ve sellem- buyurdular:

"-Gıybet nedir, bilir misiniz?"

Ashâb-ı kirâm:

"-Allah ve Rasûlü daha iyi bilir." dediler.

"Gıybet, din kardeşini, hoşlanmadığı bir şey ile anmandır." buyurdu.

"-Söylenen ayıp, eğer o kardeşimde varsa, ne dersiniz?" diye soruldu.

"-Eğer söylediğin şey onda varsa, gıybet etmiş olursun. Yoksa, ona iftira ettin demektir." (Müslim, Birr, 70; Ebû Davud, Edeb, 35; Tirmizî, Birr, 23)

* * *

"Kim (din) kardeşinin ırz ve nâmusunu onu gıybet edene karşı savunursa, Allah da kıyâmet günü o kimseyi cehennemden korur." (Tirmizî, Birr, 20)

Kardeşine yardımcı olur

"Kul, din kardeşinin yardımında olduğu müddetçe, Allah da kulunun yardımcısıdır." (Müslim, Zikr, 37-38; Ebû Dâvud, Edeb, 60; Tirmizî, Hudûd, 3)

* * *

"Bir kimse, bir mü'minden dünya sıkıntılarından birini giderirse, Allah da kıyâmet gününde o mü'minin sıkıntılarından birini giderir. Bir kimse darda kalana kolaylık gösterirse, Allah da ona dünya ve âhirette kolaylık gösterir. Bir kimse, bir müslümanın ayıbını örterse, Allah da onun dünya ve âhiretteki ayıplarını örter. Mü'min kul, din kardelinin yardımında olduğu müddetçe, Allah da o kulun yardımındadır..." (Müslim, Zikr, 38; İbn Mâce, Mukaddime, 17)

Cennete girmenin yolu, îman ve muhabbeten geçer

"Canım kudret elinde olan Allâh'a yemin ederim ki, sizler îman etmedikçe cennete giremezsiniz. Birbirinizi sevmedikçe de îman etmiş olmazsınız. Yaptığınız takdirde birbirinizi seveceğiniz bir şey söyleyeyim mi? Aranızda selâmı yayın." (Müslim, Îman, 93-93; Tirmizî, Et'ime, 45; Kıyâmet, 56; İbn Mâce, Mukaddime, 9, Edeb, 11)

Kardeşine, karşılaştıkça selâm verir

"Sizden biriniz, din kardeşine rastladığında ona selâm versin. Eğer ikisinin arasına ağaç, duvar ve taş girer de tekrar karşılaşırsa, tekrar selâm versin." (Ebû Davud, Edeb, 135)

Allah için sever, Allah için ziyaret eder

"Adamın biri, bir başka köydeki din kardeşini ziyaret etmek için yola çıktı. Allah Teâlâ, adamı gözetlemek için onun yolu üzerinde bir meleği vazifelendirdi. Adam, meleğin yanına gelince, melek:

"Nereye gidiyorsun?" dedi. Adam:

"-Şu ilerideki köye bir din kardeşim var, onu ziyarete gidiyorum." cevabını verdi.

"-O adamdan elde etmek istediğin bir menfaatin mi var?" dedi. Adam:

"-Yok, hayır, ben onu sırf Allah rızâsı için severim. Onun için ziyaretine gidiyorum." dedi. Bunun üzerine melek:

"-Sen onu nasıl seviyorsa, Allah da seni öylece seviyor. Ben, bu müjdeyi vermek için Allah Teâlâ'nın sana gönderdiği elçisiyim." dedi." (Müslim, Birr, 38)

"Din kardeşini seven kişi, ona sevdiğini bildirsin." (Ebû Davud, Edeb, 113; Tirmizî, Zühd, 54)

Mü'min kardeşinden duâ ister

Ömer ibni Hattâb -radıyallâhu anh-'tan şöyle rivâyet olunmuştur:

Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'den umre yapmak için izin istedim, verdi ve:

"-Sevgili kardeşim, bizi de duâdan unutma!" buyurdu.

(Hazret-i Ömer, devamla şöyle der:) Bu sözüyle Allah Rasûlü, bana öyle bir şey söylemiş oldu ki, benim için dünyaya bedeldir." (Ebû Davud, Vitr, 23)

Başka bir rivâyette de bu hadîs-i şerîf şöyle nakledilmiştir:

"Sevgili kardeşim, bizi de duâna ortak et!.." (Ebû Davud, Vitr, 23; Tirmizî, Deavât, 109; İbn-i Mâce, Menâsik, 5)

Mü'min, mü'mine gıyâbında duâ eder

"Bir Müslüman, yanında bulunmayan bir din kardeşi için duâ ederse, mutlaka melek ona, «Aynı şeyler sana da verilsin.» diye duâ eder." (Müslim, Zikir, 86; Ebû Davud, Vitir, 29)

* * *

"Bir müslümanın, yanında bulunmayan din kardeşine yapacağı duâ kabul olunur. Bir kimse din kardeşine hayır duâ ettikçe, yanında bulunan vazifeli melek, ona, «Duân kabul olsun, aynı şeyler sana da verilsin.» diye duâ eder." (Müslim, Zikr, 87, 88; İbn Mâce, Menâsik, 5)

Bir vücud gibidir

"Mü'minler, birbirini sevmekte, birbirlerine acımakta ve birbirlerini korumakta bir vücuda benzerler. Vücudun bir uzvu hasta olduğu zaman, diğer uzuvlar da bu sebeple uykusuzluğa ve ateşli hastalığa tutulurlar." (Buhârî, Salât, 66; Müslim, Birr, 120-124; Ebû Davud, Cihad, 65; Nesâî, Mesâcid, 26; İbn Mâce, Edeb, 51)

"Mü'minin mü'mine karşı durumu, bir parçası diğer parçasını sımsıkı kenetleyip tutan binalar gibidir." (Allah Rasûlü -sallâllâhu aleyhi ve sellem- bunu açıklamak için, iki elinin parmaklarını birbirini arasına geçirerek kenetledi.) (Buhârî, Salât, 88; Müslim, Birr, 65; Tirmizî, Birr, 18; Nesâî, Zekât, 67)

Kardeşine hased ve nefret etmez

"Birbirinizle hasetleşmeyiniz. Almayacağınız bir malın fiyatını müşteri kızıştırmak için artırmayınız. Birbirinize kin ve nefret beslemeyiniz. Birbirinize darılıp yüz çevirmeyiz. Birinizin satışı üzerine başka biriniz satış yapmasın. Ey Allâh'ın kulları, böylelikle kardeş olunuz. Müslüman, müslümanın kardeşidir. Ona zulüm ve haksızlık yapmaz, yardımı kesmez ve onu hakîr görmez. (Peygamberimiz üç defa göğsünü işaret ederek buyurdular ki:) Takvâ, işte buradadır. Müslüman kardeşini hor ve hakir görmesi, bir kimseye şer olarak yeter. Her müslümanın kanı, malı ve ırzı, başka müslümana haramdır." (Müslim, Birr, 32; ayrıca bkz: Buhârî, Edeb, 57; Ebû Davud, Edeb, 47; Tirmizî, Birr, 24; İbn Mâce, Duâ, 5)

Onun satışı üzerine satış yapmaz

"Müşteri kızıştırmayınız. Bir kimse, kardeşinin satışı üzerine satış yapmasın. Din kardeşinin dünürlüğü üzerine dünür gönderme-

sin. Bir kadın, din kardeşi bir kadının çanağındaki nimeti kendi kabına doldurmak için, onun boşanmasını istemesin." (Buhârî, Büyû', 64; Müslim, Nikâh, 51, Nesâî, Büyû', 16)

Kötü zandan sakınır

"Kötü zandan sakınınız. Çünkü kötü zan, sözlerin en yalan olanıdır. Başkalarının gizli kapaklı hâllerini ve ayıplarını araştırmayın. Birbirinize karşı öğünüp böbürlenmeyin. Birbirinizi kıskanmayın. Kin tutmayın, yüz çevirmeyin. Ey Allâh'ın kulları!.. Allâh'ın size emrettiği gibi kardeş olun!.." (Bkz: Müslim, Birr, 28-34)

Müslümanların gizli hâllerini araştırmaz

"Müslümanların ayıplarının, gizli durumlarının peşine düşer, araştırmaya kalkışırsan, onların ahlâkını bozarsın veya onları buna zorlamış olursun." (Ebû Davud, Edeb, 37)

İbn-i Mes'ûd -radıyallâhu anh- bir gün kendisine bir adam getirilerek, "Bu, sakalından şarap damlayan falanca kişidir." Denildiğini, bunun üzerine kendisinin de şu cevabı verdiğini bildirmektedir:

"Biz, ayıp ve kusur araştırmaktan men edildik. Kendiliğinden bir kusur veya ayıp ortaya çıkarsa, biz onun gereğini yaparız." (Ebû Davud, Edeb, 37)

Hiçbir iyiliği küçük görmez

"Din kardeşini güler yüzle karşılamak gibi (tabiî) bir iyiliği bile sakın küçük görme!.." (Müslim, Birr, 144; ayrıca bkz: Ebû Davud, Libâs, 25; Tirmizî, Et'ime, 30)

Müslümanın uğradığı felâkete sevinmez

"Kardeşinin uğradığı felâketi sevinçle karşılama! Allah onu rahmetiyle o felâketten kurtarır da seni derde uğratır." (Tirmizî, Kıyâmet, 54)

Müslümana "kâfir" diye hitap etmez

"Bir adam, din kardeşine, «Ey kâfir!» derse, bu söz ikisinden birine döner. Eğer böyle denilen kişi, söylenildiği gibi ise söz doğrudur; yerini bulmuş olur. Aksi takdirde bu söz, söyleyene geri döner." (Buhârî, Edeb, 73; Müslim, Îman, 111; Tirmizî, Îman, 16)

Uzun süre küs ve dargın durmaz

"Müslümanın kardeşine üç günden fazla dargın durması helâl değildir." (Buhârî, Edeb, 63; Müslim, Birr, 23)

"Bir müslümanın, din kardeşini üç gün üç geceden fazla terk edip küs durması helâl değildir. İki Müslüman karşılaşırlar; biri bir tarafat, öteki öbür tarafa döner. Hâlbuki o ikisinin en iyisi önce selâm verendir." (Buhârî, Edeb, 62; Müslim, Birr, 23; Ebû Davud, Edeb, 47; Tirmizî, Birr, 21; İbn Mâce, Mukaddime, 7)

"Kim, din kardeşini bir yıl terk edip küs durursa, onun kanını dökmüş gibi günaha girer." (Ebû Davud, Edeb, 47)

Kendisi için istediğini, kardeşi için de ister

"Sizden biriniz kendisi için arzu edip istediğini şeyi, mü'min kardeşi için de istemedikçe gerçek mânâda îman etmiş olamaz." (Buhârî, Îman, 7; Müslim, Îman, 71-72; Tirmizî, Sıfâtu'l-Kıyâme, 59; Nesâî, Îman, 19, 33; İbn Mâce, Mukaddime, 9)

Müslüman kardeşini misafir eder

Ebû Şüreyh Huveylid ibni Amr el-Huzâî -radıyallâhu anh- Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'i şöyle buyururken dinlediğini söyledi:

"-Allâh'a ve âhiret gününe îman eden kimse, misâfirine câizesini versin."

Ashâb-ı kirâm:

"-Yâ Rasûlallâh!.. Misâfirin câizesi nedir?" diye sordular.

Peygamber Efendimiz -sallâllâhu aleyhi ve sellem- de şöyle buyurdu:

"-Onu bir gün ve bir gece ağırlamaktır. Misafirlik üç gündür. Misafiri üç günden fazla ağırlamak ise sadakadır." (Buhârî, Edeb, 31; Müslim, Lukatai 14; Ebû Dâvud, Et'ime, 5; Tirmizî, Birr, 43; İbn Mâce, Edeb, 5)

Kardeşine yük olmaz

Peygamber Efendimiz:

"-Bir müslümanın, din kardeşinin yanında onu günaha sokacak kadar kalması helâl değildir." buyurdu.

Bunun üzerine ashâb-ı kirâm:

"-Yâ Rasûlallâh! İnsan, din kardeşini nasıl günaha sokar?" diye sorunca:

"Misafirini ağırlayacak bir şeyi bulunmayan kimsenin yanında oturup kalmakla..." buyurdu. (Müslim, Lukata, 15, 16)

Kul hakkına dikkat eder

"Dâvânızı bana getiriyorsunuz, ancak ben bir beşerim. (Kimin haklı olduğu hususunda) bana bir vahiy gelmiş değildir. Vahiy gelmeyen konularda ben ancak kendi re'yimle hükmediyorum. Olur ki, biriniz, diğerine nisbetle delilini daha tesirli anlatır, daha iyi ortaya koyar, ben de onu haklı zannederek lehine hükmederim. Her kime kardeşine âit bir hakkı verirsem, sakın onu almasın. Ben ona bir ateş parçası vermiş olurum." (Ahmed bin Hanbel, Müsned, VI, 307; Buhârî, Ahkâm, 20)

Her türlü durumda kardeşine yardım eder

Enes -radıyallâhu anh-'den rivâyet edildiğine göre, Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem- şöyle buyurdu:

"Din kardeşin zâlim de, mazlûm da olsa ona yardım et."

Bir adam:

"-Yâ Rasûlallâh! Kardeşim mazlumsa ona yardım edeyim. Ama zâlimse nasıl yardım edeyim, söyler misiniz?" dedi.

"-Onu zulümden alıkoyar, zulmüne engel olursun. Şüphesiz ki, bu, ona yardım etmektir." buyurdu. (Buhârî, Mezâlim, 4; İkrâh, 7; Tirmizî, Fiten, 68)

Müslümanın, Müslüman üzerindeki hakları vardır

"Müslümanın müslüman üzerindeki hakkı beştir: Verilen selâmı almak, hastayı ziyaret etmek, cenâzeye iştirâk etmek, dâvete icâbet etmek, aksırana «yerhamukellâh» demek." (Buhârî, Cenâiz, 2; Müslim, Selâm, 4; İbn Mâce, Cenâiz, 1)

* * *

Ebû Ümâre Berâ ibni Âzib -radıyallâhu anhümâ- şöyle dedi:

"Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem- bize yedi şeyi emretti, yedi şeyi de yasakladı. Bize şunları emretti: Hastayı ziyaret etmek, cenâzeye katılmak, aksırana «yerhamükallâh» demek, yeminini bozmayıp yemini üzere devam etmek, zulme uğrayana yardım etmek, dâvet edenin dâvetine katılmak, selâmı yaygınlaştırmak.

ALLAH'IN KORUMASINI KAZANMANIN YOLU:

Sabah Namazı

Hale ÇERÇİBAŞI

Cündeb el-Kasri'den nakledildiğine göre, Rasulüllah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her kim sabah namazını kılarsa o kimse Allah'ın koruması altındadır." (Müslim, Mesacid, 262.)

Allah ile kulu arasındaki iletişimin ve bağın en somut göstergesidir namaz. İnananlara belirli vakitlerde farz kılınan bu ibadet, (Nisa, 4/103.) Rasulüllah'a ve ümmetine Miraç Gecesi'nin armağanıdır. Onu vaktinde ve hakkını vererek kılanların cennetle müjdelendikleri (Ebu Davud, Salat, 9.) eşsiz bir kulluk görevidir. «Namazlarını muhafaza etmek» (Müminun, 23/9.) ve "namazlarına devam etmek" (Mearic, 70/23.) müminleri niteleyen övgüye değer hasletlerdendir. Bununla birlikte kendisini muhafaza edip devam ettirme bakımından en çok zorlandığımız ibadet, sabah namazıdır. Yeni bir güne başlarken insanın sorumlu kılındığı bu ilk ve en önemli görev, türlü bahanelerle çoğu kez ihmal edilmektedir.

Hz. Peygamber şöyle buyurur: "Her kim sabah namazını kılarsa o kimse Allah'ın koruması altındadır." (Müslim, Mesacid, 262) Buna göre Allah Teâla, namazını ihlasla eda ettiği sürece kulunu hem dünyada hem de ahirette karşılıksız bırakmayacağının güvencesini vermektedir. Kul namazını terk etmediği takdirde Allah ile aralarındaki ahde hiçbir zarar gelmeyecektir. Sabah namazına hasredilen bu güvence, onun diğer namazlara kıyasla daha külfetli oluşundan kaynaklanır.

Henüz gün aydınlanmamışken, çoğu kimse sıcak yatağında rahatça uyurken Rabbinden gelen davete icabet etmek kolay değildir, ağır gelir insanın nefsine. Minarelerden yükselen "es-Salatü hayrun mine'n-nevm (Namaz, uykudan hayırlıdır.)" nidasını işitse de kulakları, en tatlı yerinde uykusundan vazgeçmekte zorlanır insan. Başlangıçta "Beş dakika daha uyusam ne çıkar." diyerek yaptığı küçük ertelemeler tekrarlanıp alışkanlık hâline gelince, uykuya yenik düşen göz kapakları çoğu zaman güneşin ışıklarıyla birlikte açılır. O anda Rabbine verdi ği sözü tutamamanın pişmanlığı içini yaksa da zamanı geri çevirmek mümkün değildir artık.

Kimi zaman günlük hayatın meşgaleleri yüzünden yorgun düşmekten, kimi zaman televizyon karşısında boşa harcanan saatler sonrasında geç yatmaktan, kimi zaman da sabah namazının önemini hakkıyla idrak edememekten kaynaklanan bu gaflet hâlini her insan yaşayabilir. Böyle zamanlarda üzerimize düşen, bu durumu kanıksayarak türlü bahanelerle sabah namazını kılmamayı alışkanlık hâline getirmek yerine, Rabbimize karşı sorumluluğumuzu yerine getirememenin üzüntüsünü ve pişmanlığını yürekten hissederek daha sonraki günlerde de aynı hataya düşmemek için gayret sarf etmek olmalıdır. Zira münafıklara en ağır gelen iki namazdan biri olan sabah namazı, (Buhari, Ezan, 34; Müslim, Mesacid, 252.) Allah'a imanımızı ve O'na duyduğumuz samimiyeti ispat etmemiz bakımından da büyük önem arz etmektedir. Kaldı ki Sevgili Peygamberimiz genel anlamda namazı terk etmenin, küfürle imanı birbirinden ayıran ince çizgiye tekabül ettiğine dikkat çekmektedir. (Tirmizi, İman, 9.)

Uykunun en tatlı anından feragat etmeyi gerektiren sabah namazı, Allah katında ve Rasulü'nün nezdinde bir o kadar paha biçilmez değere sahiptir. Güneşin zevalinden gecenin karanlığına kadar belli vakitlerde namaz kılmayı emreden Yüce Allah, "Bir de sabah namazını kıl. Çünkü sabah namazı şahitlidir." (İsra, 17/78.) buyurarak sabah namazının önemine ayrıca işaret eder. Rasulüllah ise serinlik vakti kılınan iki namazdan biri olarak nitelediği sabah namazını kılan kimseyi cennetle müjdeler. (Buhari, Mevakit, 26.) Sabah namazı onun nezdinde öylesine kıymetlidir ki, farzından önce kılınan iki rekâtlık sünnete bile ayrı bir değer atfeder. Nitekim o, bu iki rekât sünnetin dünyadan ve dünyadaki her şeyden daha hayırlı olduğunu ifade etmiştir. (Müslim, Müsafirin, 96.) Sabah namazının vaktinde eda edilememesi hâlinde ise sünnetiyle birlikte kaza edilmesini tavsiye etmiştir. (Ebu Davud, Salat, 11.)

Sabah namazını kılarak Allah'a olan borcunu ödemiş ve O'nun güvencesini hak etmiş olmanın verdiği huzurla güne başlamanın ayrı bir önemi vardır Müslüman'ın hayatında. O vakitte Rabbinin huzuruna varan kimseye gece ve gündüz melekleri birlikte şahitlik eder. (Müslim, Mesacid, 246.) Bununla birlikte sabah namazı, ölümün kardeşi olan uykudan sonsuz kudreti sayesinde uyanıp sabaha erişmemizi sağlayan Yüce Allah'a (Tirmizi, Deavat, 13.) günün ilk şükrünü eda etmenin en güzel ve en anlamlı şeklidir. Allah Rasulü benzer şekilde daha farkında olmadıkları birçok faziletini bilmeleri hâlinde, insanların sabah namazına gitmek için ne kadar çaba göstereceklerini şöyle beyan eder: "Eğer (insanlar) yatsı ve sabah namazlarındaki fazileti bilselerdi, sürünerek de olsa o ikisini cemaatle kılmaya gelirlerdi." (Buhari, Ezan, 9; Müslim, Salat, 129.)

Günün en bereketli anından ve Rabbimizin korumasından mahrum kalmamak adına sabah namazı müminlere sunulan en güzel fırsattır. Geçerli ya da geçersiz çeşitli mazeretlerle diğer farz namazlara oranla daha çok ihmal edilmekle birlikte sabah namazına kalkma alışkanlığını edinmek için gayret göstermek her Müslüman'ın kulluk görevidir. Nitekim namaza kalktıklarında üşengeç davranan ve ibadetlerine riya karıştıran münafıklardan (Nisa, 4/142.) müminleri ayırt eden en önemli iki namazdan biri sabah namazıdır. Rabbimize olan samimiyetimizi ispat noktasında mihenk taşı olan böyle bir ibadeti vaktinde ve hakkını vererek eda edebildiğimiz takdirde nihayetinde Allah'ın rızası, koruması ve cennetini hak etmek zor olmayacaktır.

GELENEKSEL BİR GÖLGE OYUNUMUZ:

Karagöz ve Hacivat

Mehmet YÜKSEK

Karagöz ve Hacivat, taklide ve karşılıklı konuşmaya dayanan geleneksel gölge oyunlarımızdan biridir. Oyun bir bez perde üzerine aksettirilen tasvirlerin gölgelerinin konuşturulmasına dayanır. Tasvirler perdenin arkasında çubuklar vasıtasıyla hareket ettirilir. Karagöz oynatıcısına hayalî denir. Oyunda konuşmaların değişmesi baş hareketleriyle yapılır.

Karagöz ve Hacivat'ın gerçekten yaşayıp yaşamadığı belli değildir. Anlatılanlar rivayetlere dayanır. Bunlardan en yaygın olanı Orhan Gazi devrinde Ulucami'nin inşaatı sırasında Bursa'da geçmiştir. Cami inşaatında çalışan demirci ustası Kambur Bâli Çelebi (Karagöz) ile duvarcı ustası Halil Hacı İvaz (Hacivat) arasında geçen nükteli konuşmaları dinlemek isteyen işçiler işi gücü bırakıp onların etrafında toplanır, bu yüzden de inşaat yavaş ilerlermiş. Bu durumu öğrenen padişah her ikisini de idam ettirmiş.

Daha sonra çok pişman olan padişahı teselli etmek isteyen Şeyh Küşterî adında bir zat başından beyaz sarığını çıkarıp germiş ve arkasına bir ışık yakarak ayağından çıkardığı çarıkları ile de Karagöz ve Hacivat'ın tasvirlerini canlandırıp nükteli konuşmalarını tekrar etmiş. O tarihten sonra da Karagöz oyunları değişik mekânlarda oynanır olmuş. Günümüzde de Karagöz perdesine Şeyh Küşterî Meydanı denir ve Şeyh Küşterî Karagözcülüğün pîri kabul edilir.

Hacivat'ın asıl adının Hacı İvaz olduğu söylenir. Hacivat karakteri düzeni temsil eder. Nabza göre şerbet verir. Kişisel çıkarlarını her zaman ön planda tutar. Az buçuk okumuşluğundan dolayı yabancı sözcüklerle konuşmayı sever. Perdeye gelen hemen herkesi tanır, onların işlerine aracılık eder. Alın teriyle çalışıp kazanmaktan çok Karagöz'ü çalıştırarak onun sırtından geçinmeye bakar.

Oyunun başrol oyuncusu hiç şüphesiz Karagöz'dür. Okumamış bir halk adamıdır. Hacivat'ın kullandığı yabancı kelimeleri anlamaz ya da anlamaz görünüp, onlara yanlış anlamlar yükleyerek ortaya çeşitli nükteler çıkarırken bir taraftan da Türkçe dil kuralları ile yabancı kelimeler kullanan Hacivat ile alay eder. Her işe burnunu sokar, her işe karışır, sokakta olmadığı zaman da evinin penceresinden uzanarak, ya da içerden seslenerek işe karışır. Dobra, zaman zaman patavatsız yapısından dolayı ikide bir zor durumlarda kalırsa da bir yolunu bulup işin içinden sıyrılır. Çoğu zaman işsiz, geçim derdindedir. Hacivat'ın bulduğu işlere girip çalışır. Başında ışkırlak adı verilen oynak bir şapka vardır.

Hacivat ve Karagöz oyunlarında Osmanlı döneminde yaşamış olan farklı toplum kesimlerinden insanlar yer alır. Bu karakterler temsil ettikleri toplum kesiminin temel özelliklerini taşırlar ve oyuna bir zenginlik katarlar. Karagöz- Hacivat oyunundaki başlıca tiplemeler şunlardır: Zenne, Hikmet Ağa, Tuzsuz Deli Bekir, Frenk, Zeybek, Tiryaki, Çelebi, Arnavut, Beberuhi, Kayserili, Kastamonulu, Laz, Kürt, Acem, Arap, Rumelili, Çer-

kez, Matiz, Zeybek, Çengi.

Karagöz-Hacivat oyunu genellikle dört bölümden oluşur. Giriş niteliği taşıyan ilk bölümde kamıştan yapılmış “Nareke” adı verilen düdüğün çalınması eşliğinde göstermelik adı verilen ve genellikle bir ev ya da bitki benzeri bir manzara tasviri “Küşteri Meydanı” adı verilen perdenin aşağısından ağır ağır yukarıya doğru yükseltilir. Önce perdeye Hacivat gelir ve bir semai okuyarak Karagöz’ü davet eder. Karagöz de bu daveti kabul ederek Hacivat’la atışmaya başlarlar. İkinci bölümde Hacivat’la Karagöz birbirlerine bilmeceler sorarlar. Başlarından geçen bir olayı ya da gördükleri bir düşü gerçekmiş gibi anlatırlar. Üçüncü bölüm, oyunun ana kısmıdır. Asıl konunun geliştiği bu bölümde oyunun konusuna göre diğer karakterler de oyuna dahil olurlar. Son bölümde olaylar çözülür, konu nihayete erer. Hacivat’ın Karagöz’e hitaben “Yıktın perdeyi eyledin viran/Varayım sahibine haber vereyim heman” demesi oyunun tamamlandığını gösterir. Diğer görüntüler perdeden çekilirken en sonunda çengi gelir, müzik eşliğinde oynar.

Her gün televizyonlarda yüzlerce filmin ve çizgi filmin gösterildiği bir zamanda yaşıyoruz. Geleneksel kültürümüze dair pek çok değer unutulmaya yüz tutmuş durumdadır. Karagöz ve Hacivat oyunu önemli kültürel değerlerimizden biridir. Karagöz-Hacivat oyunu hala canlı olarak sergileniyor. Özellikle Ramazan gecelerinin vazgeçilmez eğlencelerinden biri olan Karagöz-Hacivat’ı eğer hiç izlemediyseniz mutlaka görün deriz.

Bilgi ilgi ile başlar.
MÜSLÜMANLAR’dan ilgilenin
Bilgilenin!

Ölümünün 40-cı yıldönümünde

TOPAL HOCA'YI RAHMETLE ANIYORUZ

Gelin, sizinle yüz küsur yıl gerilere dönelim. Deliormanın göbeğinde bulunan Hebipköyde 27 Ocak 1899 tarihinde bir erkek bebek dünyaya geliyor. İki buçuk yaşındayken anası kır işlerine giderken kucağında onu da götürüyor. Köye yakın dört dönümlük yerlerini işlerken anası bebeği ceviz dalına asıyor. Ancak ceviz gölgesinin serin olduğunu bilmiyor. O nedenle küçük yavruyu üşütüyor. Sol bacağına giren sızıyı bir türlü tedavi edemiyorlar.

Küçük Hasan Allahın verdiği direniş gücüyle gün günden, yıl yıldan büyüyor, boydaşlarıyla oyunlardan geri kalmıyordu. Okul çağına geldiği zaman babası durup düşünüyor: "Bir gün bu çocuk büyüyüp yetişecek. Fakat bu bedenle çiftçilik işleyecek durumda değil. En iyisi mi bu çocuğu okutmalı, eline ekmeğini vermeliyim!"

Hasan, 14 yaşında köydeki ilkokulu alâ başarıyla bitiriyor. Okudukça da okuma ve daha çok bilme hevesi artan çocuğun bu defa bahtı açılıyor. 1922 yılında Şumen kasabasında Medresetü'n-Nüvvap okulu açılıyor. İstanbulda öğrenim görmüş olan hocası İsmail Mahmudoğlu ve Papurlu Hasan bunu duyunca Hasanın babası İsmaile: "Bu oğlanı muhakkak Nüvvap okuluna gönder! Ondan iyi ve bilgili bir adam yetişecek!" diye tavsiyede bulunuyorlar. Gerçekten de bu haliyle Hasan öteki arkadaşlarından geri kalmıyor, bilâkis, Nüvvabı parlak bir başarıyla bitirerek köyüne dönüyor.

1926'da Hasan Hoca köyünde öğretmenlik mesleğine atılıyor. O yıllarda köy okullarında Kur'ân, ilmihal, hesap, hendese, Türkçe, coğrafya dersleri okutuluyordu. Hasan Hoca bu dersleri iyi benimsemişti. Artık genç öğretmenin hayatının sonuna kadar unutulmayacak adı da konuluyor: Topal Hoca!

Topal Hoca her sabah, köydeşleri kırlarda işe giderken, sol koltuğunda değneği, sağ elinde bastonuyla Mutaf mahalleden Türk mektebine doğru ilerlemektedir. Bu, yaz kış, yıllarca böyle devam edecek, Topal Hoca köyüne bir birinden değerli aydın kadrolar yetiştirecektir.

O zamanlarda eski bir gelenek üzerine üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri hatim ederlerdi. Hatim duaları genellikle cumartesi ve pazar günleri yapılırdı. Bu gibi hallerde cümle köy halkı okul avlusuna toplanır, hatim eden öğrenciler rahlelere oturup sırayla ezberledikleri ayetlerini okurlardı. Hatim sona erince çocuklara ödüller verilirdi. Ayrıca Kur'ân derslerini okutan hocalara da hediyeler verilirdi.

Hatimden sonra hafta içinde öğrenciler okul avlusunda iki sıra olurlar, okula en yakın haneden başlayarak en öndeki üç kız tarafından münacat duaları okunur, arkadaki öğrenciler de: "Amiiin!" diye yüksek sesle seslenirlerdi. Böylece köy mahalle mahalle dolaşılır, toplanan paralarla 5-6 kurban alınır, güzelim Armutluk semtinde yemekler yenir, şenlenilir, ders yılı son bulurdu. O günlere dair Ahmet Sadık halen şunları hatırlıyor:

"Anam beni yanına alır, bayram sabahlarında cami avlusuna gidip açık pencerelerden vaizi dinlerdik. Anam ve diğer kadınlar da Topal Hocanın vaazlarını dinledikçe ağlarlardı. Seneler geçtikçe Topal Hoca kendisini daha da sevdirdi. İlerleyen yıllar içinde Kur'ân-ı Kerimden başka hendese, hesap, tabiat bilgisi, okuma dersleri de okutmaya başladı..

1928 yılında Lâtin alfabesine geçildi. Hasan Hoca bu gibi yeniliklerin öncüsü oluyordu. Onun okuttuğu öğrenciler çok zeki ve çalışkan oluyorlardı. Bunlar arasından Ahmet Mehmet Con, Mahmut Salim Sadık, Basri Bilâl, Yusuf Berber, Yusuf Arif, Ahmet Saliev gibi öğrencilerini o, Şumendeki Nüvvap okuluna gönderiyordu. Oradan mezun olduktan sonra onlar köylerine dönerek Hasan Hoca ile meslektaş oluyorlardı. Zamanla Ahmet Con Razgrat bölge müftüsü; Yusuf Arifov uzun yıllar okul müdürü ve matematik öğretmenliği yaptı. Hasan Hocanın en uzun yıllar öğretmenlik arkadaşı Ah-

met Duralı Hoca idi.

Onlar derslerden sonra okuldan çıkıp evlerine gitmeye acele etmezler, gündüzleri ders esnasında başlarından geçen olayları aralarında görüşür, paylaşır, bir birlerinin tecrübelerinden yararlanırlardı.

Böyle hallerde Hasan hoca gençlere:

- Arkadaşlarım, öğretmenlik kutsal bir meslektir. Bakıyorum, her biriniz işinizi canla başla icra ediyorsunuz. Biliyorum, sınıflar kalaba, öğrenci Allah vermiş, bol. Onları iyi yetiştirmeye çalışmalıyız. Hangi haneden cevher yetişeceğini bilemeyiz. Onun için aralarında kız oğlan farkı yapmadan hepsini iyi yetiştirmeliyiz. Böylece köyümüz insanının kültürünün yükselmesine yardım etmiş olacağız, derdi. Bu öğretmenlerin emeği sayesinde Mehmet Abdullah, İslâm Hüsmen tarım uzmanları; Zehra Mehmet hemşire; İbrahim Hüdayim feldşer; Nadiye İbrahim ve Nazmiye Ali ebe; Yusuf Ekrem baytar; Mehmet İsmail öğretmen ve belediye başkanı; Ahmet Karov, Ahmet Zakir, Nazmiye Ahmet, Hasan Yahov, Aysel Mehmet gibi kadrolar öğretmen enstitülerinden mezun oldular. Zamanla Hebipköyün tarihini yazan Abdullah Abdullah Tırnovo Üniversitesinden mezun oldu, Samuilde belediye başkanlığı yaptı.

Ancak Hasan Hocayı sık sık rahatsız eden, maneviyatını kıran bir durum vardı ve bunu bazen okul hademesi Ahmet Çavuşla paylaşır, yakınırdı: “Bunca evlât edindim. Elâlemin çocuklarını okuttum da benimkilerden bir tanesi olsun kitap açıp okumak istemediler. Sen, bir gün okula gitmemişsin, çocukların bir birinden üstün okudular. Neden böyle oluyor bu işler?” diye sorar, sonra da kendi kendisine teselli verircesine: “Öyle anlıyorum ki, mum dibine ışık vermiyor!” deyip makağını, bastonunu alır, biraz mahzun evine doğru yollanırdı.

Fakat oğlu İbrahimin elinden bir şey kurtulmazdı. Makasınız mı körlendi, bıçağınız mı kırıldı, saban demiri mi çalışmıyor, baltanıza sap mı lâzım, İbrahimin elinden herşey gelirdi. Hattâ taştan kendi heykelini yapmış, sokak duvarına işlemişti. Gelip geçenler hayretten: “Aşkolsun, İbrahime!” derlerdi.

Gazeteci ve yazar İsmail A. Çavuş her defasında köye geldiğinde Topal Hoca eşek arabasına biner, gider onu bulur, saatlerce kapı dibinde sohbet ederlerdi. Ayrılırken de Hocası: “Ben bu köyde 37 yıl öğretmenlik ettim, bir adam yetiştirdim. Gözlerim açık gitmeyecek! “derdi.

Bugün Hebipköy - Vladimirovtside Zobu İbrahim camisi ve Mutaflar mahallesindeki mescitte ezan okunup, namazlar kılınıyor. Buralarda imamlık yapan Mehmet Zobu, İbrahim Hoca, Sali Duralı, Yunus Dede, Mutallip Musov, Abdullah Kerim ve diğerleri dini hayatı ayakta tutmaktadırlar.

Bütün ömrünü öğretmenliğe adamış, köy halkının manevi yükselişine hizmet etmiş olan Hasan Hoca, 15 Temmuz 1974 tarihinde, arkasında en iyi izlenimler ve son derece hayırlı hizmetler bırakarak 75 yaşında Hakkın rahmetine kavuşmuştur. Mekânı cennet, ruhu şad olsun!

Ramadan YAKUP

Şükür, Sebat, Şefkat, Sayfalarımızda!

Pek doğru söylemişler. Kul baştanbaşa edep timsali, kulun bütün amelleri de edep süsüyle çerçeveli olmalı. Rabbin huzuruna ameller gönül huzuru ile taşınabilmeli.

Ya günahlar? Af Allah'ım afi..

Kulun işlediği her günah edepsizliğinden değil midir?

Her an Rabbinin huzurunda olduğu bilinciyle yaşayan bir kul her hal üzere Rabbine layık olma gayretinde olur. Kimseler görmüyor diyerek işleyeceği günahı, Rabbim her an beni gördüğü gibi şu anda da görüyor ve melekler sağımda solumda kayıt tutuyor diyerek geri durur. Edebli olma gayreti, günahlarla araya haya perdesinin çekilmesini sağlar ve kulu günahlardan alıkoyar.

Şeytan Rabbine edepsizlik eyledi, Rabbinin huzurundan kovuldu. Ve kendine her an her dakika arkadaş arayıp durmakta. Rab dost olarak yeterken kula, kul niye bulaşır edepsiz şeytana.

Osmanlı ecdadımız Allah'tan her an edebli olmayı dilerler, her an O'nun huzurunda olduklarını kendilerine **"Edep ya Hû!"** adlı baş ucu levhalarını asarak hatırlatırlar ve ikazda bulunurlarmış.

Hz. Mevlana buyurur; "Kalbim, 'İman nedir?' diye aklıma sordu. Aklım da, kalbimin kulağına, 'İman, edepten ibarettir,' diye fısıldadı."

Edep deyince Hz. Osman (r.a) gelir ilk akla.

Efendimiz (s.a.s.)'in "Ashabım arasında bana en çok benzeyen" dediği ve Peygamber Efendimiz'in kızı Hazreti Rukıyye ile izdivaç şerefine mazhar olan Hz. Osman'ın hayası dillere destandır.

Hazreti Osman, hayâ duygusu bakımından örnek bir şahsiyetti. Melekler bile ondan hayâ ederdi. Nitekim birgün Efendimiz *-aleyhissalâtü vesselâm-,* Âişe vâlidemizle otururken Hazreti Ebû Bekir müsâade isteyip içeri girdi. Ardından Hazreti Ömer, onun ardından da Sa'd ibn-i Mâlik girdi. Hazreti Osman da içeri girmek için izin isteyince Peygamber Efendimiz hemen toparlandı, oturuşunu düzeltti ve Hazreti Âişe'ye; "-Sen geri çekil!" buyurdu. Hazreti Osman içeri girdi, bir müddet konuştuktan sonra izin isteyip ayrıldı. Hazreti Âişe:

"-Babam ve diğer sahâbîler içeri girdikleri zaman oturuşunuzu değiştirmemiş ve bana «geri çekil» dememiştiniz. (Osman gelince niçin farklı davrandınız?)" diye sorunca Rasûlullah *-sallâllâhu aleyhi ve sellem-:*

"-Meleklerin bile kendisinden hayâ ettiği bir kimseden ben nasıl hayâ etmeyeyim?! Allâh'a yemin ederim ki melekler, Allah ve Rasûlü'nden hayâ ettikleri gibi, Osman'dan da hayâ ederler. Eğer sen yanımdayken o içeri girmiş olsaydı, çıkıncaya kadar ne konuşur ne de başını kaldırırdı." buyurdu.

Hayâ ve edep âbidesi olan Hazreti Osman; "Gözü haramdan korumak ne güzel şehvet perdesidir." buyurur ve bu hususta da insanları irşâda çalışırdı.

Konuşmada, yürümede, oturuşta, kalkışta her harekette Rabbe karşı edebli olmak gerekir. Ve bizim Peygamberimiz, Can Peygamberimiz niye kahkaha ile gülmezdi de tebessüm ederdi, niye sağına soluna bakarak salına salına yürümezdi de ayakuçlarına bakarak vakur adımlarla yürürdü diye düşünmemiz gerekir.

Rabbim bizlere, "Eline, Diline, Beline" (EDeB) sahip olma şuuru... nasip eylesin. Elin edebi; hırsızlık yapmamak... Dilin edebi; gıybet-dedikodu yapmamak, yalan konuşmamak, iftira atmamak, küfür etmemek. (Ya hayır söylemek ya susmak!) Belin edebi; zina yapmamak, harama girmemek. Rabbim cümlemizi bu günahlardan muhafaza buyursun. Bizlere çok iffetli çok edepli kullar olabilmemizi nasip eylesin. Amin!..

Edep bir tâc imiş nûr-i Huda'dan
Giy ol tacı emîn ol her belâdan...
Bir insanda olmazsa edep ne eylesin ona medrese mektep
Okusa alim olsa yine merkep yine merkep
Vehasılı illâ edep illâ edep... demişler.

Şeybe bin Osman (r.a.)

Şeybe intikam hırsıyla yanıp tutuşuyordu. En sevdiği varlığı, babası Osman bin Ebî Talha, Uhud Savaşı'nda Müslümanlar tarafından öldürülmüştü. Hem de öldüren, Resûlullah'ın en yakın akrabalarındandı...

Şeybe, babasının intikamını almak için çırpınıyordu. Planlar kuruyor, desiseler hileler arıyordu. O doymak bilmez hırsı ancak Resûlullah'ın öldürülmesiyle tatmin olabilirdi. Bunu kafasına koymuştu. Uhud Savaşı'nda bir şey yapamamanın sıkıntısını taşıyordu. Bu planı uygulamak için arkadaş arıyordu.

Huneyn Savaşı bütün şiddetiyle devam ediyordu. Müslümanlar zor anlar yaşıyordu. Yana yakıla birisini arayan Şeybe sonunda Safvan'ı buldu. Safvan'ın babası Ümeyye de Bedir Savaşı'nda öldürülmüştü. İkisi de babalarının intikamını almak üzere kafa kafaya verdiler. Planlarına göre, Huneyn Savaşı'nda Müslümanlar yenilirse Kâinatın Efendisi'ne saldıracaklardı.

Savaş iyice kızışmıştı. Şeybe tekrar tekrar "Muhammed'den bugün intikam alacağım!" deyip duruyordu. Bu arada devamlı Resûlullah'ı gözlüyor, fırsat kolluyordu. Resûlullah'ın katırından indiğini görünce kılıcını sıyırdı, üzerine gitti. Tam o sırada Hz. Abbas'ı görünce vazgeçti. Sonra sol yanından üzerine varmak istedi, Resûlullah'ın amcasının oğlu Ebû Süfyân bin Hâris'i gördü. Fırsat kolluyordu. Resûlullah'ı yalnız bulunca, arkadan gizlice yanına yaklaştı.

Şeybe başından geçen bu hadiseyi şöyle anlatıyor:

"Resûlullah'ı öldürmek üzere pusu kurdum. Kılıcımı kaldırdım, tam indireceğim sırada üzerime bir şey geldi. Kalbimi kapladı ve ben kılıcımı kullanamadım. Ve anladım ki onu öldürmek mümkün değildir..."[1]

Resûl-i Ekrem ona başını çevirdi ve gülümseyerek, "Ey Şeybe! Bana doğru yaklaş." dedi.

Biraz önce Kâinatın Efendisi'ni öldürmek için kendisinde cesaret bulan Şeybe, şimdi tir tir titriyordu. Kalbi korkuyla çarpıyor, adım atacak mecali kendisinde göremiyordu. Son bir hamleyle biraz toparlandı ve Resûlullah'a yaklaştı. Peygamberimiz maddi manevi şifalar dağıtan mübarek ellerini Şeybe'nin göğsüne koydu ve, "Allah'ım! Bundan şeytanın desisesini gider." diye dua etti.

Bu duayla birlikte Şeybe'nin kalbindeki şirk ve intikam duyguları gitti, yerine hidayet nuru doldu. Artık müşrik Şeybe gitmiş, yerine mümin Şeybe gelmişti.

Hz. Şeybe (r.a.) ebedî saadeti için dönüm noktası olan o mesut ânı şöyle ifade eder:

"Vallahi Resûlullah (a.s.m.) elini göğsüme koyduğu sırada dünyada benim için ondan daha sevgili bir insan yoktu."

Kâinatın Efendisi'nin bazen bir bakışı, bir tebessümü, mübarek elleriyle bir teması, işte böyle âni bir inkılap yapıyor, toprak altın, kömür elmas oluyordu.

Şeybe artık hidayete erdiğine göre, müşriklere karşı savaşmalıydı. Resûlullah, "Ey Şeybe! Haydi, artık kâfirlerle savaş!" dedi. Hz. Şeybe yalın kılıç, çok kısa bir zaman önce, onların hesabına harp ettiği Hevazin kabilesinin içine daldı. Öyle bir şevk ve heyecanla çarpışıyordu ki, önünde kimse duramıyordu. Artık Resûlullah'ı korumak için savaşıyordu.

Hz. Şeybe bu ânı şöyle dile getirir:

"Resûlullah'ın önünde kılıç vurup savaşıyordum. Vallahi canımla ve bütün varlığımla onu korumak istiyordum."

O nasıl bir imandı ki, biraz önce intikam almak için öldürmeye teşebbüs ettiği Resûlullah için, imana geldikten sonra, karşısına çıkan müşrik babasını öldürebilecek bir yüksek duygu aşılıyordu...

Hz. Peygamber'in yüce sevgisine nail olmak, Şeybe için artık dünyalara değişmeyecek bir hadiseydi. Daha önce kendisinde bulunan o korkunç intikam hırsı, bu defa İslam'a hizmet aşkına dönüşmüştü. Cahiliye Devri'ndeki hâllerini hatırlayınca çok üzülüyor, Resûlullah'tan dua istiyordu. "Benim için Yüce Allah'tan mağfiret dile, yâ Resûlallah!" derdi. Resûlullah kendisine dua eder, müjdelerdi. "İslamiyet, daha önceki hataları, günahları silip atmıştır." buyururdu.

Hz. Şeybe, İslam kaynaklarında artık "Hâcibu'l-Kâbe" unvanıyla anılıyordu. Çünkü Kâbe'nin anahtarı onun elindeydi. Kâbe teşrifatçısıydı. Hem de bu kutsi vazifeyi ona Peygamberimiz vermişti.

Annesi, büyük sahabi Hz. Mus'ab bin Umeyr'in kardeşiydi. Hz. Mus'ab ömrünün sonuna kadar İslamiyet'e hizmet ettiği gibi, Hz. Şeybe de dayısının yolunda giderek, Hicret'in 59. yılında vefat edinceye kadar İslam'ın kutsi hakikatlerini yaşadı ve onlar için mücadele etti.

Kendisinin rivayet etmiş olduğu hadis-i şeriflerden birinin meali şöyledir:

Resûlullah şöyle buyurdu:

"Sizden birisi bir meclise girdiğinde boş bir yer bulursa oraya otursun, yoksa uygun bir yer arasın [başkalarını rahatsız etmesin]."

Allah'ın rahmeti üzerine olsun!

Ramazaniye II

Ömer Efendi'nin Feraseti

Dr. İsmail CAMBAZOV

İkinci Ramazan hocalığım artık vaiz olarak Krumovgrad (Koşukavak) ilçesinin Nanovitsa köyündeki merkez camiide yaptım. Yıl 1947.

Burada da iş kötü başladı. Krumovgrad müftüsü Ramadan Efendi ağabeyimin hatırı için bana ilçenin en büyük köyünü verdi. 18-20 mahallesi olan Nanovitsa köyünü. Köy büyük, ama halkı çok fakir. Hepsi sadece tütün üretimi ile meşgul. İçlerinde bir zaanatçı, bir işçi, bir memur yok. Yiyip içtikleri acı tütün katranı.

Nanovitsalılar (Alibeyin Konağı) fakirdir, ama gayretlidir. İnşallah yüzünü güldürürler, diyerek cemaat-i İslâmiye başkanına mektubu elime verdi.

Otobüs yok, at yok, eşek bile yok. Ayaklara kuvvet. Artık pek hatırlamıyorum, ama ilçe merkezi ile köy arasındaki mesafe 15-20 kilometre. O da yol olsa. Daracacık keçi patikaları. İnişli, binişli. Yok çare tahta valizi aldım sırtıma, tuttum yolu.

Akşam üstü yetiştim cami kurulu başkanının mahallesine. 40-45 yaşlarında birisi. Uzattım müftünün mektubunu.

– Gözlüklerim yok yanımda sen okuyuver, dedi. Okuyup yazmam yoktur demiyecek ya koskoca başkan.

Müftü efendi mektupta "Medresetü'n-Nüvvab talebelerinden İsmail Efendiyi Nanovitsa merkez camisine Ramazan vaizi tayin ediyorum. Kendisine her çeşit yardımın gösterilmesini rica ederim" diyor. Ancak cami kurulu başkanı bunu işitince çok bozuldu.

– Ramadan Efendinin bir yanlışlığı olsa gerek. Ben kendimi bildim bileli buraya, İstanbul medreselerinde 20 yıl okumuş olan Koşukavaklı Ömer Efendi geliyor. Halkımız ona alışmış, seni tutmazlar.

– Halk tutar tutmaz, ben müftünün emrini yerine getirmek zorundayım. Burada kalacağım!" derken akşam namazı vakti geldi. Kalktım bir ezan okudum. Mescide gelen birkaç ihtiyara akşam namazı kıldırdım. Namazdan sonra bir yüzlerine baktım. Beni beğenmediklerini, memnun olmadıklarını okudum. İçlerinden en yaşlısı

-Evladım gücenme ama, burada bizim hocamız Ömer efendidir. Hem de burasının halkı çok fakirdir. Eline cebine bir şey girmez. Halbuki sen talebe adamsın. Kısmetini başka yerde ara. Mestanlı taraflarında çok zengin köyler var. Onlardan birine git yerleş, dedi.

Ben bu ihtiyarlara da müftünün mektubunu okudum. Ben emir kuluyum, bu mektuptaki emri yerine getirmek zorundayım. Siz beni Mestanlı'ya göndermeyin, burada camiyi gösterin cevabını verdim.

Bu kararlılığım karşısında başkan ertesi gün beni belediyenin yanındaki büyük camiye götürdü ve imama teslim etti. Şu raslantıya bakınız ki imam da ünlü (ozamanlar daha ismi esamesi okunmazdı) şarkıcı, yazar Osman'ın babası çıktı. Aziz hoca (sonra Sofya camisinde 15-20 yıl imamlık yaptı) başkandan farklı olarak beni çok sıcak karşıladı. Adeta kendi evladı imiş gibi bağrına bastı. Birbirimize ısınıverdik. O beş vakit namaz kıldırıyor, ben de öğle namazından önce bir saat vaaz ediyorum. Ramazan yaklaştıkça cemaat kalabalıklaşmaya başladı. Ben her gün peşinen hazırlanıyorum, hiç bir kitaba nota bakmadan bir saat serbest konuşuyorum. Cemaat ise, yaşlı hocaların tel saplı gözlükleri takıp kalın kitapları ağır ağır açmalarına, onlardan bazı pasajlar okumalarına alışmış. Benim serbest konuşmamı hem takdir ediyor, hem de bu acaba vaaz mı, yoksa artık sık sık yapılan mitinglerde dinlemeye alıştıkları nutuklardan birisi mi, diye şaşıp kalıyor.

Büyüklüğün İşareti

Bir gün iki üç ihtiyar, bana da duyuracak şekilde aralarında konuşuyorlar.

-Bu cuma namazına Ömer efendi'yi getireceklermiş. Görelim bakalım bizim yalabık nutukçu (bende sakal bıyık olmadığı için adım yalabıka çıkmış) onun önünde de atıp tutabilecek mi?....

Artık günler Ömer efendi'nin gelmesine kilitlendi: Caminin içi ve dışı temizlendi, her yer silinip süpürüldü. Perşembe günü Ömer efendi'yi beş kişilik bir heyet getirmiş, İbrahim ağlara indirmişler. Yarın Cuma namazına gelecekmiş.

Etrafı bir heyecan sardı. Herkes Ömer efendinin geleceğine seviniyor, ben ise sanki yazgım bu adamın elinde imiş gibi telaşlanıyorum.

Cuma namazı her zamankisinden daha kalabalık. Ancak namaza gelen eskiden olduğu gibi doğrudan camiye girmiyor da avluda toplanıyor. Bir bekledikleri var. En nihayet bekledikleri çıktı geldi. Ömer efendinin ta kendisi. Gerçekten de beklenmeye layık bir hoca. Orta boylu, gür sakallı, ayağında bir dimi, sırtında çuhadan bir miltan, fakat fesindeki sarık beyaz bürüncükten değil de alelade yünden örülmüş renksiz bir dolambaç. Hazret karşısındakileri mütevazı kıyafeti ile cezb ediyor. 70-lik bir ihtiyar.

Avludaki cemaat sıraya girerek Ömer efendi'nin elini öpmeye başladı. O herkesi tanıyor, adı ile hitap ediyor, halini hatırını soruyor. Sıra bana geldi. Ben de yapıştım elini öpmeye.

-Aman hocam yapmayınız, diyerek hızla çekti elini. O önde, ben arkada girdik camiye. Ben cemaatın işitebileceği yüksek bir sesle:

– Hoca efendi buyurunuz kürsüye. Bu cemaat sizi bekliyor, ben de derin ilminizden memnuniyetle feyz alırım, dedim.

Sonra Aziz hoca anlatıyor. Cemaattan bazıları birbirine:

– Gördün mü bizim yalabık nu-

tukçunun dili tutuldu. Nerede o, nerede Ömer efendi. Ha sıksın palavrayı da görelim şimdi, demişler.

Ancak Ömer efendi onlar gibi düşünmemiş olacak ki

-Buyurun siz çıkın kürsüye. Ben sizi dinlemek istiyorum diyerek elimden tutup kaldırdı.

Çar naçar çıktım kürsüye. Elimde ne bir kitap var, ne de bir not. Allah bir zihin açıklığı verdi, her günkü vaazlarımdan çok daha ilhamlı, coşkulu konuştum. Kendimden memnunum, iyi bir vaaz oldu.

Namazı kıldık. Cemaat ikiye ayrıldı. Ömer efendi önde, ben arkasında çıktık avluya. Yaşlı hoca arkasını cami duvarına dayayarak yere çömeldi. Elindeki bastonu ile önündeki toprağı karıştırıyor, hem de camiden çıktıkça etrafımıza bir daire şeklinde toplanan halka bakıyor. Artık herkesin camiden çıktığını anlayınca ağır ağır doğruldu.

– Komşular, diye bir haykırdı ve ansızın benim elimi kavrayarak bütün cemaatın önünde öptü. Millet şaştı, ben bittim. Ağzım dilim gerçekten tutuldu. Ne hayretimi bildirebildim, ne teşekkür edebildim. Yerde miyim, gökte miyim farkında değilim.

Ömer Efendi tekrar etti:

– Komşular, iki yüz yıllık tarihi olan bu camiye bu genç gibi hoca daha girmemiştir. Bu yaşta bu bu kadar. Beş on sene sonra memlekette bunun eline su dökecek hoca göremiyorum. En azından şimdi okuduğu Medreset'ün Nüvvab ırfan yuvasına müdür olacaktır. Bu gencin kıymetini bilin. Allah'a ısmarladık.

Ben put, gibi duruyorum. Hiç bir tepki gösteremiyorum. Ve ondan sonra da ne olduğunu hatırlamıyorum. Ancak hatırladığım başka bir şey var. Ömer Efendi'nin bu hareketinden sonr benim durumum birden kökünden değişti. Beni her akşam bir mahalleye iftara davet etmeye başladılar. Ve her götürdükleri yerde de illâ bir çevirme yapıyorlardı. Bu, Ömer Efendi zamanından kalma bir gelenek imiş.

Rahmetli Ömer Efendi nur içinde yatsın. Gerçekten büyük bir bilgin, büyük bir Müslüman, çok iyi kalpli birisi imiş. İstanbul medreselerinde edindiği engin bilgi ve bilinç ile, zengin hayat tecrübesi ile, benim Nanovitsa'daki hocalığımın onun iki cümlesine bağlı olduğunu çok iyi anlamış. Ve bu iki cümleyi benden kıskanmadı, beklenilenden çok daha fazlasını yaptı.

Ömer Efendi sayesinde de artık Nanovitsada çok itibarlı bir vaiz oldum. Cami dolup taşıyor. Etraf köylerden de yalabık hocayı dinlemeye gelenler oluyor, çevirmeler gırla gidiyor. Ben sevinçten yedinci kat gökte uçuyorum. Ancak sevimli Aziz hocanın telâşı gittikçe artıyor, yıl çok kurak, tütünler tarlalarda kurudu kaldı. Vaize bir şey toplanmıyacak. Derdi bu.

-Hocam, biz sana karşı çok mahcup olacağız bu sene. Halk zaten fakir, bir de üstüne bu kurak yaktı hepimizi. Bizim Ömer hoca'ya 20 000 levaya kadar topladığımız oldu. Bu sene mutlaka bunun yarısını tutturamayız. Çok yazık olacak.

Bu minval üzere Ramazanı tamamladık. Aziz hoca bütün mahalleleri birer birer gezdi. Son akşam bir bohça para getirdi bana.

-Hocam biz sizin hakkınızı ödeyemeyiz ama, alın şu fıkaraların alın terini. Hakkınızı helâl ediniz. Hakkımızı kolayca helâl ettik ama, ben bundan sonra Aziz hocanın ne anlattığını hiç işitmedim. Gönlüm bohçada. Acaba içinde nekadar var diye düşünüyorum. Aziz hoca çıkarken daha perdeleri indirdim, kapıyı kilitledim. Açtım bohçayı. Paraları bir saydım. Bu olamaz dedim, bir yanlışlık var. İkinci defa saydım aynı rakkam çıktı. Olacak şey değil. 60 000 leva. Mestanlı'da, Kırcaali'de 15-20 000 levaya bir evin alındığı zamanın parası bunlar. Ömer Efendi'ye en çok 20 000 leva toplanmış. Bana 60 000 leva toplandı. Üç kat daha fazla. Ancak ben bu paraları rahmetli Ömer Efendi'nin bahşişi olarak kabul ettim. Onun cami avlusundaki bana karşı son derece hoşgörüsü, Müslümanca, babaca hareketi kazandırdı bana bu parayı. Nur içinde yatsın!

** Feraset görülenin arkasındaki gerçeği fark etmek, geleceğe isabetli öngörüde bulunmak, olayları vahiy (kitap-sünnet) çerçevesinde değerlendirip herkesten farklı ve isabetli yorumda bulunmak gibi anlamlara gelmektedir.*

KENDİNE İYİ BAK!

"-Ne dedin, dostum? Anlayamadım?" Ha, evet, fakat sorayım sana: Ne: demek bu: "Kendine iyi bak!" Bakıyorum, işte! Her sabah aynanın karşısına geçiyor, kendime iyicene bakıyorum! Saçlarım kırarmış, yüzümde kırışıklar daha belirgin bir hal almış. Belimin ağrısı bu sabah biraz daha fazla duruyor kendisini. Elimi, yüzümü yıkıyorum, bakıyorum tekrar tekrar kendime. O önceki yıllardan eser bile yok. Nerede kaldı o gençlik heyecanı? Sabah sabah yüzümüze birkaç avuç su serptik mi artık herşeye hazırdık.

Bakıyorum, işte! Bakıyorum da bunlardan farklı bir şey göremiyorum!..

Ama sen yine: "Kendine iyi bak!" diye hatırlatıyorsun bana. Tamam işte! Biliyorum, ben de kendi kendime: "Oğul uşaktan bir fayda bekleme! Onların işi beş! Onlar, sabah olunca işlerine koşuyor, sen ortada kalakalıyorsun!" demek mi istiyorsun? Doğru, anlıyorum seni ve kendime iyi bakmaya çalışıyorum. Yatağımdan kalkıyorum. Her sabah ne yaptıysam onu yapıyorum yine. Hane halkına engel olmamaya çalışıyorum. Kahvaltısını kolaydan yapmak, kahvesini kimseye zahmet etmeden içmekteyim. Daha ne istiyorsun, anlayamıyorum!

Ama sen ayrılarken beni sıkı sıkı tembihledin: "Dostum, kendine iyi bak!" Elalemden sana bir fayda yok mu demek istedin? Yani, şu konu komşudan, bütün gün beraber çalıştınız iş arkadaşlarından; hani şu postanı kapına kadar getiren, hani şu komşu börekçiden sana bir fayda gelmez mi demek istedin? Niye ki? İnsanlık bu kadar mı ucuzladı?

"Hayır, diyorsun, onu demek istemedim, ama, meselâ, her sabah bindiğin otobüs şoföründen sana bir fayda gelmez, diyorsun. Nasıl ki, üstünden uçup geçen uçaktan, yanıbaşından geçen o büyük büyük ciplerden de sana bir fayda gelmez", diyorsun ve tekrar ısmarlıyorsun: "Kendine iyi bak!"

"Elalemin işi yolunda. Gençlerin sevgili kolunda. Varlıklıların hizmetçileri sağında solunda... Git, sen de yanlarında bulun da gör söylediklerim doğru mu, yanlış mı? Sana beş para verdikleri var mı? Yok. Tekrar tekrar 120 leflik pensiyana kalıyorsun. Eh, ne yapalım? Yine de: "Sen, kendine iyi bak!" dediğini duyar gibiyim. Ama galiba şimdi anlıyorum ne demek istediğini! "Biz, işimizi yoluna koyduk. Sen de bir kolayına bak! Bizden sana bir fayda yok, kendine iyi bak!"

Evet, zaten bakıyorum da görüyorum, doktorundan bir fayda yok, belediyeden bir fayda yok, şeflerden bir fayda yok, partiden dersen hepten de bir fayda yok! Oraya sal ediyorum, beriye sal ediyorum; uzak yakın tek bir hısımdan fayda yok... Herkes kendi derdinde... Sanki anlıyorum ne demek istediğini: KENDİNE İYİ BAK!

Nereden çıktı bu ifade? Bu soysuz tavsiye? Benim milletimin böyle hakaret edici sözler söylediğini ben duymamış, okumamıştım. Bu, bir yerden sızmış olmalı bize. Afrikadan gelen çekirge bulutları gibi Hani, kırlarda ne varsa yiyip bitiren, geçtikleri yerlerin tozunu çıkaran kara çekirge bulutları var ya!.. Bu ifade de bizden olan, bizde ne varsa öldüren; alıp götüren, bizi bitiren bir sözde "dilek"miş! Neresi dilek bunun? "Kendine iyi bak! Bizden sana fayda yok!".

Anladım, arkadaş! Hem bunca yıldır bana kim baktı? Elbette büyük bir yere kadar kendim baktım kendime. Ama nasıl unuturum, daha önceleri anam babam baktı. Sıra geldi öğretmenlerim, eğitmenlerim baktı. Bir zamanlar öyle vicdanlı öğretmenler vardı. Zaman zaman doktorların kapısını çaldım, hastanelik oldum, hemşireler baktı... Doğrudur, kimisi uz baktı, kimisi az ve yan baktı, ama yine de baktılar ya!

Şimdilerde gençlere bakıyorum: Arka çantasını yüklenmiş, guguletesini kaldırıp başına geçirmiş, kulaklarına radyosunu takmış, âdeta: «Siz, kendinize bakın! Benimle işiniz olmasın! Benim dünyam bu! Siz de kendi dünyanıza kapanın. Ben size karışmıyorum, siz de bana karışmayın! "Uzak durun benden!.."

Demek ki, küresel, bir ısmarlama bu! «Kendine iyi bak!» İnsanın insana saldırmazlığı diyeceğim ya, daha doğrusu aldırmazlığı. Herkesi kendi kabuğuna, kendi içine kapayan bir çağrı: "KENDİNE İYİ BAK!" Bir türlü kabul edemiyorum bu ifadeyi! Hani şimdilik her hangi bir kişiye ihtiyacım olmadığı için değil. Ya yarın? Belki evimi sel alır; belki sevdiklerimi el alır"... Ben sizsiz nasıl yaparım? Oysa her yandan gelen bu sözler beni öldürüyor: "KENDİNE İYİ BAK!" Lânet olsun bu sözleri dilimize sokana! Gitsin, baksın kendisine!

Gelin, Biz, biz olalım! Düşelim, kalkalım, bir birimize bakalım! Birer insan, birer Müslüman oğlu Müslüman kalalım!

İsmail A. ÇAVUŞEV

“İslâmî İnanç Değerleri ve Çağdaş Dinî Akımlar” kitabı

Prof. Dr. Fikret Karaman hocamızın kaleme aldığı “İslâmî İnanç Değerleri ve Çağdaş Dinî Akımlar” hakkında birkaç söz söylemek istiyorum.

Bu değerli çalışma dört kişilik bir ekip tarafından Bulgarca’ya da kazandırılmıştır. Dolayısıyla her iki dilde hazırlanmış olması Bulgaristan Müslümanları açısından önemini daha da arttırmaktadır.

Yazarın da bizzat ifade ettiği gibi kitapta yer alan konular özenle seçilmiş ve okuyucu tarafından kolay anlaşılması için sade bir uslüpla ve her kesimin anlayacağı bir dilde yazılmıştır. Amaç ise, hızla küreselleşmeye devam eden ve sekülerizmin etkisiyle değerlerini kaybeden insanlara, doğru inancı hatırlatmak ve bu inançtan gelen değerleri yeniden ayağa kaldırmaktır. Tafsilata girmeden genel bir çerçeve çizilecek olursa, değerlerin yaşanmadığı ve yaşatılmadığı bir toplumda onların yerine çeşitli toplumsal huzursuzlukların ve sahte inançların meydana geleceği vurgulanmaktadır.

Dört bölümden oluşan kitapta “Din ve İnsan”dan yola çıkarak İman Esasları, Dinî Hayatımızı Etkileyen Bazı Güncel Hususlar ile birlikte İtikadî ve Amelî Mezheplere de yer verilmiştir. Dolayısıyla eser bir bütünlük içerisinde okunduğunda siyah ile beyazın birbirinden ayırt edildiği gibi sahih itikad bakımından doğru ile yanlışı da birbirinden ayırt etmek kolay olacaktır.

Günümüz Bulgaristan Müslümanları ve özellikle de genç nesil değerlerini tanımamakta ve günbegün onlardan uzaklaşmaktadır. Aslına yabancılaşan genç nesilde meydana gelen boşlukları çeşitli akım ve ideolojilerin fikirleri doldurmakta ya da dinle alakası olmayıp inançla esaslarındanmış gibi gösterilen hurafelere itibar artmaktadır.

Bu bağlamda Bulgaristan’ın çeşitli yerlerinde meskün Müslüman halkın da teveccüh gösterdiği (yakınlık duyduğu) bazı batıl inanışların da var olduğu bir gerçektir. Konunun önemine binaen kitapta yer alan bir alt başlık oldukça ilgi çekicidir ve hakiki değerlerden nasıl uzaklaşıldığını yansıtmaktadır. Müsaadenizle o kısmı alıntı yaparak sizlere aktarmak istiyorum.

“Her toplumda gayb âlemine karşı aşırı bir ilgi ve merak söz konusudur. Oysaki gayb bilgisini Allah’tan başka kimse bilemez. Buna rağmen kimileri, yıldızlardan hüküm çıkarmaktan tutun da; kahve falı, ok çekme, kitap açma, suya okuma ve oyun kâğıtlarında şans aramaya varıncaya kadar tahminler ve yorumlar yapmışlardır. Ne var ki bu tür karmaşık olaylarla toplumdaki şüpheler daha da artmaktadır.

Halkın güven ve inancını en çok etkileyen hurafelerden biri de “uğur ve uğursuzluk” düşüncesidir. Bu bağlamda bir kısım hayvanların görülmesine ve seslerinin duyulmasına anlamlar yüklenmiştir. Evden çıkarken kedi, köpek görmek, baykuşun sesini duymak, teamül olan (alışılmış) vaktin dışında horozun ötüşünü işitmek, sabunu elden ele vermek, Salı günü yola çıkmak, Cuma günü çalışmak, iki bayram arasında nikâh kıymak, giyinmiş vaziyette iken elbisenin düğmesini ve söküğünü dikmek gibi bir dizi olay uğursuz sayılmıştır. Buna karşılık, at nalı, kurt dişi, leylek kemiği, at, inek ve koçboynuzunu taşımak yahut evin dış kısmına asmak da uğurlu sayılmıştır.

Çağımızda yaşayan bazı hurafeler de türbe ziyaretleriyle onlara atfedilen güç, yardım ve şefaat beklentilerinden kaynaklanmaktadır. Buralara uğrayanların dileklerinin kabul olacağına, hastalıklardan şifa bulacaklarına inanılmıştır. Bu arada, söz konusu türbelerde kurban adamak, çevredeki ağaçlara bez bağlamak ve onların ruhaniyetlerinden yardım beklemek de umut ve alışkanlık halini almıştır.

Toplumda Cinlerle ilgili hurafeler de önemli bir yer tutmuştur. Genel olarak. Cinlerin insanları çarptığına ve çeşitli ruh hastalıklarına sebep olduklarına inanılmıştır. Bu amaçla cinlerin şerrinden korunmak için halk arasında cinci olarak bilinen insanlar türemiştir. Bunlardan bir kısmı, kâğıt ve muska yazmayı meslek haline getirmiştir. Bir kısmı da okumak, üflemek yahut fala bakmak suretiyle insanların kuruntu ve evhamları üzerinden menfaat sağlamaktadır. Böylece günümüzde insanların inançlarını istismar eden kâhin ve falcılara da çalışma fırsatı sağlanmaktadır. Ne yazık ki bunların çağımızdaki uzantıları olan medyum ve astrologların sözlerine en umulmadık kimseler tarafından dahi itibar edilmektedir. Basın ve yayın kurumları ise, bu tür magazin haberlerine ilgi göstererek hurafelerin gelişmesine zemin hazırlamaktadırlar.”

Bu bakımdan elimizdeki bu çalışma öteden beri günümüze dek Müslümanlar arasında ve onların kültürel yaşamlarında yer alan İslam dışı uygulamaları ve anlayışları okuyucuların bilgisine sunmaktadır. Aynı şekilde tarih sahnesinde yer alan hiçbir dinî akımın din gibi algılanamayacağının altını çizmekte ve bazı akımların mensupları tarafından hakikat adına yapılan aşırılıkların da dine zarar verdiği belirtilmektedir.

Netice itibariyle İslam’ın en son din ve onun değerlerinin de evrensel olduğu, dinin farklı emellere alet edilemeyeceği ve inananların saf duygularıyla oynanmaması gerektiği vurgulanmaktadır.

Sözlerimi noktalarken tarih boyunca herhangi bir şekilde var olup günümüze intikal ederek güncelliğini yitirmeyen bazı meselelerin anlaşılmasını kolaylaştıran bu çalışmayı Bulgaristan Müslümanlarının istifadesine sunan sayın Prof. Dr. Fikret Karaman hocamıza teşekkür eder başarılarının devamını dilerim.

Selime HASANOVA
Sofya Yüksek İslâm Enstitüsü

VEDA MESAJI

Son üç yıldan bu yana Sofya Büyükelçiliğinde Sosyal Hizmetler Müşaviri olarak çalışma fırsatı buldum. Bu müddet zarfında Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğü ile yakın, samimi, verimli diyalog ve istişareye dayalı bir çalışma ortamı bulduğumu ifade etmek isterim. Böylece iki komşu ülkenin dini idareleri olan T.C Diyanet İşleri Başkanlığı ile Bulgaristan Cumhuriyeti Dinler Müdürlüğü ve Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğü arasında ziyaretler temin edilerek bilgi ve birikim paylaşımı yapılmıştır. Bu vesile ile Başmüftülüğün merkez teşkilatında ve Bölge Müftülüklerinde hizmet veren bütün personeline teşekkür ediyorum. Buradaki görevim sona erdiği için ülkeme dönüyorum. Bu vesile ile vefalı, kadirşinas dostlarımıza ve Bulgaristan halkına veda ederken herkese başarılı, sağlıklı ve mutluluk dolu bir hayat temenni ediyorum.

Prof. Dr. Fikret KARAMAN

1. sayfadan devam

UMRE

İhram ve Yasakları

İhram: Kelime olarak "haram kılmak" demektir. Normal zamanlarda yapılması mübah olan bir kısım iş ve davranışların, hac ve umre yapacak kişiler için belirli bir süre yasak kılınması mânâsına gelir.

Söz konusu yasaklar, ihrama niyetle birlikte başlar. İhrama girmek isteyen kişi, genel vücut temizliği yaptıktan sonra, mümkünse guslederi, değilse abdest alır. Bu sünnettir. Hayız (ay hâli) olan kadının da gusletmesi, aynı şekilde sünnettir.

Erkekler iç çamaşırları dâhil, bütün elbiselerini çıkarır; sadece "ridâ" ve "îzar" denilen iki parçalı, dikişsiz, beyaz, ihram örtüsüne bürünürler. Başlarını kapatmaz, çorap ve ayakkabı giyemezler. İhrama niyet etmeden önce (erkekler), varsa güzel koku sürünebilirler.

İbn Ömer -radıyallâhu anhümâ- anlatıyor:

"Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem-'e ihramlının giyeceği şeylerden sorulmuştu, şu cevabı verdi: "İhramlı kimse; ne gömlek, ne sarık, ne bürnus (başı örten ve aşağı kadar salınan uzun takke), ne şalvar, ne de vers (sarı renkli boya veya koku) veya zâferân bulaşmış bir giysi taşıyabilir. Ayağında da mest (ve benzeri ayakkabı) bulunmamalıdır. Ancak nalin bulamazsa, mestlerin topuktan aşağı kısmını kesmelidir." (Buhârî, Hac, 21)

Hanımlar, ihram için normal elbiselerini çıkarmazlar. Çorap ve ayakkabı giyebilirler. Başlarını örterler, yüzlerini ve ellerini açık bırakırlar.

Yine İbn Ömer -radıyallahu anhümâ-'dan şöyle rivâyet edilmiştir: "Rasûlullah -sallâllâhu aleyhi ve sellem- kadınları ihrâma girdikleri vakit, onları eldiven kullanmaktan, yüzlerini örtmekten ve vers (sarı renkli boya veya koku) ve zâferân (koku) deymiş elbise giymekten yasakladı ve şöyle buyurdu: «Bir kadın, bunlardan gayrı, hoşuna giden elbise çeşitlerinden safranla boyanmış veya ipekli veya ziynet veya şalvar veya gömlek veya mest (ayakkabı) giysin» dedi." (Ebû Dâvud, Menâsik 32)

İhrâma girmeden önce kerahat vakti değilse, iki rekât ihram namazı kılmak sünnettir. Bu namazın birinci rekâtında Fâtiha'dan sonra Kâfirûn; ikinci rekâtında Fâtiha'dan sonra İhlâs Sûresi'ni okumak müstehaptır.

Namazdan sonra "Umre için ihrama girmeye" diye niyet edilir ve "telbiye" getirilir.

Umre için yola çıkacak olan hanımlar, ihrâma girme ânında hayızlı (ay hâlinde) bulunsalar bile ihrâma girerler. Ancak Mekke-i Mükerreme'ye varınca bu özel durum sona erinceye kadar Mescid-i Harâm'a giremez ve umrelerini yapamazlar. Bu süre içerisinde hayızlı kadının umreyi yapıncaya kadar ihram yasaklarına dikkat etmesi gerekir. Hayız hâli biten hanım, gusül aldıktan sonra umre ibadetine başlayabilir.

Telbiye:

"Lebbeyk Allâhümme lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülk. Lâ şerîke lek." sözlerine telbiye denir.

Telbiye'nin mânâsı şöyledir:

"Buyur Allâh'ım, buyur! Emrindeyim buyur!.. Sen'in hiçbir ortağın yoktur. Emrindeyim buyur!.. Şüphesiz hamd Sana mahsustur. Nîmet Sen'indir, mülk de Sen'indir. Sen'in hiçbir ortağın yoktur."

Hanefî mezhebine göre, ihrâma niyet eden kişinin bir kere telbiye getirmesi farz, birden fazla söylemesi ise sünnettir. (Şâfiî mezhebinde telbiye getirmek sünnet bir ibadettir.)

İhram Yasakları

-Harem denilen bölgenin (Mekke ve çevresi), tabiî bitkilerini kesmek, koparmak, av hayvanlarını avlamak, avcıya yol göstermek,

-Erkeklerin ihram denilen örtülerin dışında elbise giymeleri, başlarını ve yüzlerini örtmeleri, eldiven, çorap ve ayakkabı kullanmaları,

-Erkeklerin saç-sakal tıraşı olmaları, bıyıklarını kısaltmaları, yağlamaları, boyamaları,

-Tırnak kesmek, vücudun herhangi bir yerinden kıl kopartmak,

-Kavga etmek, sövmek, kısaca kötü söz ve davranışlarda bulunmak,

-Koku sürünmek, güzel kokulu malzemeler kullanmak (parfüm, kokulu sabun, şampuan gibi),

-Kına, oje, ruj kullanmak,

-Cinsî münasebette bulunmak veya buna sebebiyet verecek davranışlarda bulunmak ihramda olan bir kimse için yasaktır.

Yukarıda belirtilen bu yasakların, "bilerek, bilmeyerek veya unutarak" ihlâli durumunda, cezâ ödemek gerekir.

Bu cezâlar, bazen sadaka vermeyi gerektirir. Bazen de kurban kesmekle ancak telâfi edilir. Hattâ umrenin kazasını gerektiren cezâ bile vardır. (Yasakların ihlâli durumunda belirlenen cezâlar, ilgili kitaplardan veya din görevlilerinden öğrenilebilir.)

İhramlı Olan Kişiye Yasak Olmayan Fiiller

-Yıkanmak,

-Kokusuz (parfümsüz) sabun kullanmak,

-Diş fırçalamak (diş çektirmek),

-Kırılan tırnağın veya zarar veren kılın koparılması,

-Kan aldırmak (iğne yaptırmak),

-Yara üzerine sargı sardırmak,

-Kol saati takmak, yüzük kullanmak, bilezik takmak,

-Kemer ve çanta kullanmak,

-Yüzü ve başı örtmemek şartıyla battaniye, pike vb. şeyleri örtünmek,

-Palto ve benzeri şeyleri giymeksizin omuza atmak gibi davranışlar, ihramda olan kimseler için yasak değildir.

(Devam Edecek)

УМРЕ

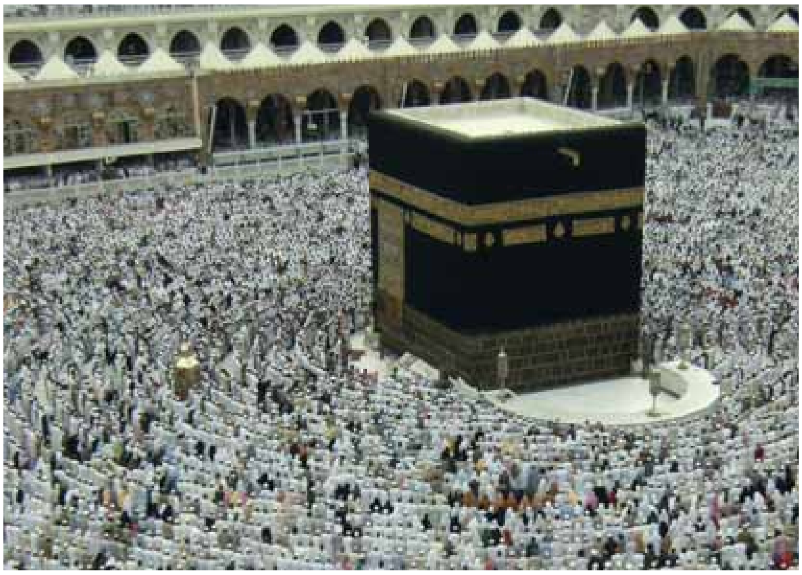

Какво означава „умре“?

Речниковото значение на думата „умре“ е посещение. Като термин в религиозния смисъл на думата, тя означава «обличане в ихрам и извършване на таваф /обиколки/ около Кяабе, на „саӣ“ между хълмовете Сафа и Мерве, след което мъжете се бръснат и всички свалят ихрама си» без това да е свързано с точно определено време през годината.

Достойнствата и добродетелите на умре

Умре е ибадет, за който се споменава в свещените айети и хадиси. В свещения айет се отбелязва: ***„И довършвайте поклонението умре заради Аллах! “*** (Бакара,196)

В някои от свещените хадиси в тази връзка се казва: „Онези, които отиват до Бейтуллах /Дома на Аллах/ с цел да извършат хадж и умре, са представители на мюсюлманите. Ако се молят, Аллах приема молитвите им. Ако пожелаят опрощение, Аллах ги опрощава“. /Ибн Маадже/

„Умре е изкупление за онези малки грехове, извършени преди него или преди следващото умре“ /Бухари/

„Хаджът и умре са джихад за възрастните, децата, слабите и жените“ /Несаи, Хадж/.

Според едно предание, достигнало до нас благодарение на Хз. Аише, нашият Расулюллах /с.а.с./ преди тя да извърши умре, ӣ повелил: „Ще имаш толкова отплата, колкото се умориш и се охарчиш“.

Задължения и изисквания при умре

Според ханефитския мезхеб при умре има две задължения:

– Ихрам.

– Таваф.

Две са изискванията при извършване на умре:

– Извършване на саӣ (Преходи между хълмовете Сафа и Мерве)

– Бръснене и обличане на ихрам.

Повелята за умре хадж

Съгласно изискванията на ханефитския мезхеб обичайно е всеки човек веднъж в живота си да извърши умре хадж. Според мезхеба на шафиите всеки човек е задължен веднъж в живота си да отиде на умре.

Кога се извършва умре хадж?

Накратко умре може да се изрази като „посещение на Кяабе извън сезона за хадж“:

От това обяснение следва, че няма определено време за извършване на умре. Това ще рече, че всеки човек може да го изпълни по всяко време на годината по собствено желание. От това време се изключват дните от сутринта на деня арефе преди курбан байрам до вечерта на четвъртия ден на байрама, през което време умре се смята за мекрух. Това е така, понеже човек, който през това време е в Мекка е по-достойно да се занимава с ибадета хадж.

Обаче извършването на ибадета умре по време на месец рамазан се смята за по-добродетелно и достойно, отколкото през другите дни. Дори Пейгамбера ни е повелил: „Извършването на умре през рамазана /от гледна точка на очакваната отплата/ е равностойно да извършите хадж с мене“. /Бухари, Умре, 4/

Как се извършва умре?

За да извърши умре даден човек, преди всичко трябва да се облече в ихрам и преди да е пресякъл границите на микат.

Микат: Са последните гранични места, които не трябва да пресичат онези, които ще пристигнат в Мекке-и мюкерреме (Премъдрата Мекка), наричани „афаки“ т.е. тези, които са отседнали извън границите на микат.

Границата „микат“ за онези, които отиват от Турция, Европа, от северните и западните страни се счита „джухте“, а границата, която не трябва да пресичат без ихрам онези, които идват от Медина в Мекка е района, наречен „Зюлхулейфе“.

Ихрамът и забраните

Ихрам: Като дума „ихрам“ е „да се обяви за харам“. В религиозния смисъл тя означава да се обявяват за забранени за определено време онези действия и постъпки на хората, които ще извършат хадж и умре.

Въпросните забрани започват от момента на възнамеряването. Човек, който иска да се облече в ихрам преди всичко извършва цялостно почистване на тялото. Ако е възможно да се изкъпи, ако не е – да вземе абдест. Такъв е обичаят. Това се отнася и за жените, които не са разположени в

момента.

Мъжете свалят дрехите си, включително долните и се увиват с бял безшевен плат от две парчета, наричани „рида“ и „изар“. Те не покриват главите си, не обуват чорапи и обувки. Преди да се облекат в ихрам мъжете могат да използват одеколони или други приятни миризми.

Ето какво ни предава Ибн Омер /р.а./: „Попитаха Расулюллах /с.а.с./ какво може да облече човек в ихрам. Той отговори:

„Човек в ихрам не трябва да облича нито риза, нито тюрбан /чалма, нито бирнюс /дълга шапка, която покрива и главата/, нито шалвари, нито пък някаква дреха /в жълто боядисана и с мирис/. Не трябва да е обут с местове или подобни обувки. Ако няма нальми, трябва да се режат долните краища на местовете под глезена.“ / Бухари, Хадж, 21/

Жените не свалят нормалните си дрехи заради ихрама. Те могат да обуят чорапи и обувки. Покриват главите и лицата си, а ръцете си могат да оставят без покритие.

Пак Ибн Омер /р. а./ предава:

„Расулюллах /с.а.с./ забрани на жените след като се облекат в ихрам да носят ръкавици, да покриват лицата си и да носят облекла в жълт цвят и да ухаят на някакъв аромат и повели:

„Освен тези неща жените могат да се обличат с различни дрехи, които им харесват, боядисани с шафран, копринени облекла, скъпоценности, шалвари, блузи или местове /обувки/“ /Ебу Давуд/

Преди обличане в ихрам, ако не е неудобно време, обичайно е да се изпълни два рекята намаз за ихрама. При първия рекят на този намаз след сура Фатиха редно е да се чете Кяфирун; а при втория рекят да се чете сура Ихляс.

След намаза се заявява намерението за обличане в ихрам и се произнася «телбие“.

Жените, които ще поемат на път за извършване на умре, дори в момента на обличане на ихрама да са неразположени, все пак се облича в ихрам. Когато обаче пристигнат в Мекка те не могат да влязат в Месджид-и Харам и да извършат умре. През това време те трябва да спазват забраните на ихрама. След приключване на особеното им състояние те се изкъпват и могат да започнат да изпълняват ибадетите по умре.

Телбийе: Думите на „Телбийе“ са следните: „Леббейк Аллахумме леббейк. Леббейке ля шерике леке лебейк. Иннел хамде ве-н-нимете леке ве-л-мюлк. Ля шерике лек“.

Смисълът от „Телбийе“ е: Според ханефитския мезхеб всеки, който възнамерява да облече ихрам е задължително да изкаже еднократно телбие. Многократното повтаряне е желателно.

Забраните при ихрама:

Забранява се в границите на Харем (Мекка и околностите му) да се режат или късат клони или растения, да се ловува, да се указва пътя на ловците.

– Мъжете да обличат други облекла освен покривалата, наречени ихрам; да покриват главите и лицата си, да носят ръкавици, чорапи и обувки.

– Забранява се мъжете да се бръснат и подстригват косите и брадите си, да намаляват мустаците, да ги боядисват и да ги мажат.

– Да се режат ноктите, да се оскубват косми от лицето и тялото.

– Да се надвикват, да се ругаят, с една дума – изричане на неприятни думи и извършване на лоши деяния.

– Използването на одеколони и миризми (парфюми, ухаещи шампоани, ароматни тоалетни сапуни).

– Употребата на къна, червила и други.

– Не се разрешават интимни контакти и всякакви разговори, които водят до това.

Ако при така посочените забрани станат волни или неволни нарушения, тогава се налага изплащането на глоба – понякога с дарение - садака, а друг път – колене на курбан.

Кои неща са позволени за облечените в ихрам?

• Да се къпят;

• Да употребяват обикновен неухаещ сапун;

• Да си мият зъбите или да извадят зъб;

• Да се откъсне счупения нокът и косъма, който пречи;

• Кръводаряване, правене на инжекции;

• Превръзки на раните;

• Носене на ръчен часовник, пръстени и гривни;

• Носене на колани и чанти;

• Покриване с одеала и други без главата и лицето;

• Да се носят на рамене палтата и други неща без да се обличат;

Български хаджии по светите места

ХАДЖ 2014

ЗА ЕДНО СИГУРНО ПОКЛОНЕНИЕ ХАДЖ С ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО

1. Полетите за Мекка или Медина се планират от летищата в Истанбул.
2. Общо дните на престой в Саудитска Арабия са около един месец, като престоят в Медина е 8 дни, а останалите дни ще се прекарат в Мекка.
3. Хаджиите се настаняват в стаи по 4-5-6 души, като мъжете и жените се настаняват поотделно. Настаняването в Медина ще бъде на близко разстояние от Месджид-и Небеви. А тъй като възможностите в Мекка са ограничени, ще се осигури транспортна услуга.
4. Свещеното пътуване, пребиваването в Мекка, Медина, извършването на ритуалите в Мина, Арафат, Музделифе, таваф, сай, заколването на курбани и останалите посещения ще се извършат под ръководството на опитни служители.
5. По време на пребиваването в Мекка и Медина хаджиите получават закуска и вечеря.
6. Предвидени са посещения на исторически места в Мекка и Медина.
7. При наличието на благоприятни условия в Мекка ще се извърши умра групово.
8. Всеки кандидат хаджия предварително ще получи чантичка за документи и книжка – ръководство за хадж.
9. Общата цена от 2900 евро включва услугите транспорт от България до свещените земи и обратно, междуградски транспорт от Мекка, Медина и Джидде, настаняване в хотел, храна, визи, такса за палатки, медицинска застраховка, медицински грижи в Саудитска Арабия и различни такси.
10. Тази цена не включва стойността на курбана. За курбан се плаща допълнително 100 евро. Курбаните ще се заколят по един сигурен начин чрез Ислямска банка за развитие.

ПЪТУВАНЕ СЪС САМОЛЕТ
2900 ЕВРО

Записването става в Главно мюфтийство или районните мюфтийства

КОНТАКТИ

ГЛАВНО МЮФТИЙСТВО
София 1000
ул. "Братя Миладинови" № 27

Тел.: 00359 2 981 60 01
Факс: 00359 2 980 30 58
E-mail: hac_bg@abv.bg

Необходими документи и изисквания за получаване на виза

1. Типов формуляр/договор, който се попълва от кандидат хаджиите.
2. Паспорт с валидност поне за още една година, в който да има пет празни страници за визи.
3. Четири броя снимки на бял фон за документи.
4. Ваксинация против менингит и грип.
5. Жени под 45-годишна възраст могат да пътуват с придружители мъже – близки роднини.
6. Да притежава българско гражданство.
7. Касов или банков документ от Районното мюфтийство или определената банка, от която да е видно, че е внесена определената сума за организацията хадж.

Краен срок за записване:
11 юли 2014 г.

МЕСТАТА СА ОГРАНИЧЕНИ!

Фатма Нур ДЖИХАН

ИСЛЯМ И ПРАВО НА БРАТСТВО

Голям брой свещени айети в Коран-и керим наблягат на поддържането на съществуващата любов, саможертвата, единството и привързаността между мюсюлманите. Така например, в сура Ал-и Имран се повелява: ***„И се привържете всички за въжето на Аллах, и не се разделяйте, и помнете благодатта на Аллах към вас, когато бяхте врагове, а Той помири сърцата ви и станахте братя с Неговата благодат! И бяхте върху ръба на ров от огън, а Той ви спаси от него. Така Аллах ви разкрива Своите знамения, за да бъдете напътени“.*** (Ал-и Имран, 103)

Горе приведеният свещен айет ясно посочва, че братството между мюсюлманите е «Аллахова благодат» и че когато се лишат от него, те все едно ходят по ръба на огнен ров. И наистина чувствата на гняв, омраза и вражда изгарят и унищожават не само отделните личности и обществата, но ликвидират и най-добрите намерения и нрави.

Друг свещен айет подчертава, че сърцата на вярващите са свързани от страна на Аллах:

„Обединява Той сърцата им. А ти и да раздадеш всичко, което е на земята, не би могъл да обединиш сърцата им. Но Аллах ги обедини. Той е всемогъщ, всемъдър“. (ел-Енфал, 63)

В сура Худжурат пък се изразява, че «отношенията между вярващите могат да бъдат единствено и само братски».

„Вярващите са братя, затова помирявайте своите братя и бойте се от Аллах, за да бъдете помилвани!“ (ел-Худжурат, 10)

Братството, за което става въпрос в свещения айет, е нещо повече от това на братята от едни и същи родители. Такова братство, каквото нашият Пейгамбер е изградил между мухаджирите и енсара е братство по вяра, което се цени повече от кръвното, едва ли не са мислили, че ще бъдат «наследници».

Братството с езика на Расулюллах е: „Мюсюлманинът е брат на мюсюлманина. Той не го гнети, не го изоставя и не го напуска пред врага. Който задоволи една от потребностите на своя събрат по вяра, то и Аллах ще задоволи неговата. Който подпомогне мюсюлманина при неговото притеснение, то и Аллах ще премахне притесненията му при кямета. Който покрие недостатъците и позора на един мюсюлманин, то и Аллах ще покрие позора и недостатъците му“ (Бухари, Муслим).

„Който е отговорен за честта и славата на своя събрат по вяра или го гнети нещо във връзка с имуществото му, то нека поиска прошка от него преди да е настъпил съдния ден, в който златото и среброто няма да имат никаква цена. Ако ли пък не, тогава от добрите му дела се отнемат толкова, колкото злини е извършил и се отдават на задължения. Ако пък не разполага с добрини, тогава се вземат от греховете на брат му, когото е притеснявал и се приписват на него“. (Бухари)

Мюсюлманинът не изневерява на своя брат по вяра

„Мюсюлманинът е брат на мюсюлманина. Той не би могъл да му изневери, не би могъл да излъже и да откаже помощта си. На всеки мюсюлманин му е забранено да посяга на честта, името и кръвта му. Тук се крие благочестието! (При тези думи нашият Пейгамбер три пъти е посочвал

гърдите си!)

Мюсюлманинът не злослови по адрес на своя събрат

Расулюллах (с.а.с.) повелява: „Какво означава да се злослови?" – попитаха го приближените му. „Това най-добре знае Аллах и Неговият Пратеник". Той повели: «Злословене е да споменеш своя събрат с нещо, което той не харесва.»

„И ако моя събрат притежава този позор, какво бихте казали?"

„Ако той притежава въпросното нещо – това означава, че злословиш по негов адрес. Ако пък не притежава, че го клеветиш". (Муслим)

Мюсюлманинът ще се притече в помощ на своя събрат по вяра

„Докато рабът подпомага свой събрат по вяра, то и Аллах ще го подпомага". (Муслим)

„Ако някой облекчи притесненията на един вярващ, то и Аллах ще облекчи едно от притесненията му в съдния ден. Ако някой улесни някого, който е в затруднено положение, то и Аллах ще го улесни на тоя и в отвъдния свят. Ако някой прикрие позора на мюсюлманин, то и Аллах ще прикрие неговия срам на този и в отвъдния свят. Докато вярващият подпомага своя събрат по вяра, то и Аллах ще бъде в негова помощ..." (Муслим)

Пътят за дженнета минава през вярата и любовта

„Заклевам се пред Аллах, притежател на сила и мощ, докато не вярвате вие не бихте попаднали в дженнета. А докато не се обичате помежду си, не бихте станали вярващи. Искате ли да ви кажа нещо, което ще ви накара да се обичате помежду си? Разпространявайте поздрава помежду си!" (Муслим)

Когато се срещнете, поздравете събрата си

„Всеки от вас, когато срещне свой събрат по вяра, нека го поздрави. Ако помежду им застане някакво дърво, стена или камък, то нека отново да се поздравят, когато се срещнат". (Ебу Давуд)

Мюсюлманинът обича в името на Аллах

Веднъж един човек тръгнал да посети свой събрат по вяра, който живеел в друго село. Аллах Теаля от Своя страна възложил на един ангел да го следи по пътя му. Ангелът го попитал:

„Къде отиваш?"

„В това село имам мой събрат. Отивам да го посетя!" – отговорил човекът.

„Очакваш ли някаква изгода от него?".

„Не, не очаквам! – отговорил човека. – Обичам го единствено в името на Аллах. Затова съм тръгнал да го видя!"

Тогава ангелът му отвърнал:

„Както ти го обичаш, така и Аллах те обича. Аз съм пратен от Аллах, за да ти известя това!" (Муслим)

„Този, който обича своя събрат по вяра, нека да ми го каже!" (Ебу Давуд)

Вярващият очаква молитви от своя събрат

„Любими мой брат, не ни забравяй в молитвите си!" „Любими мой брат, направи да участваме в молитвата ти!" (Ебу Давуд)

Вярващият се моли отдалеч за своя събрат

„Ако един мюсюлманин се моли за своя събрат, който не е до него, то ангелът непременно ще се моли за него: „Нека и ти да бъдеш възнаграден със същите неща!" (Муслим)

„Молитвата, която един мюсюлманин отправя за своя събрат, който не е до него, се приема. Когато един човек се моли за свой брат по вяра, то натовареният за целта ангел също се моли: „Нека бъде приета молитвата ти. Нека и на теб се дадат същите неща!" (Муслим)

Мюсюлманите са като едно цяло

„В своята обич, състрадание и защита са като единно тяло. Когато се разболее някой орган от него, то и останалите остават будни и вдигат температура" (Бухари)

Мюсюлманинът не завижда на своя събрат, не го мрази

„Не хранете завист помежду си."

Мюсюлманинът се предпазва от лоши подозрения

„Пазете се от лошите подозрения. Защото те са най-лъжливите. Не издирвайте тайните страни и срама на другите". (Муслим)

Мюсюлманинът не задиря опозоряващите положения на своите събратя

„Ако решиш да задиряш опозоряващите положения на мюсюлманите и техните тайни, ще ги опозориш или ще ги принудиш да го направят". (Ебу Давуд, 37)

Не се радват на нещастието и бедите на мюсюлманите

„Не се радвайте на нещастието и бедата на своя събрат. Аллах със Своя благодат може да го спаси от това бедствие, а теб да направи нещастен". (Тирмизи)

Те никога не наричат своя събрат „неверник"

Мюсюлманинът никога, не се сърди дълго време

„Не е позволено мюсюлманинът да се сърди повече от три дена на своя събрат". (Бухари)

Това, което иска за себе си, иска го и за него. Мюсюлманинът приема като гост събрата си. Той не обича да му бъде в тежест.

Халид ЧЕРЧИБАШЪ

УТРИННИЯТ НАМАЗ

НАЧИН ЗА СПЕЧЕЛВАНЕ ЗАКРИЛАТА НА АЛЛАХ

Намазът е най-конкретния израз на връзката на Аллах с Неговия раб. Този ибадет, който е възложен като фарз на вярващите /Ниса, 109/, е дар на Расулюллах и неговите последователи от нощта мирадж. Намазът е неизменно задължение за тези, които го изпълняват навреме и както му се полага и те са известени с дженнета. Редовното отслужване на намазите /Мюминун, 9/ и тези, които в своите молитви са постоянни /Меаридж, 23/ са вярващи с похвални нрави. Заедно с това обаче утринният намаз е ибадет, който ни затруднява най-много с оглед запазването и поддържането му. Тази първа и най-важна задача, чиято отговорност ляга върху плещите на човека, често се пренебрегва поради различни причини.

Хз. Пейгамбера ни повелява: „Който кланя утринния си намаз, той се намира под закрилата на Аллах" /Муслим/ Според това Аллах Теаля гарантира на Своя раб, че няма да го изостави без отплата както на този, така и в отвъдния свят. докато рабът не изостави намазите си, никога няма да пострада договореността му с Аллах. Това доверие, което се оказва на утринния намаз се дължи на факта, че в сравнение с останалите намази, той е по-труден.

Не е лесно да се отзовеш на призива на своя Създател преди още да се зазорило, докато мнозина още спят спокойно в топлите си постели. Дори в ушите ти да отеква гласа на муеззина: „ес-салятю хайрун минен невм" /намазът е по-благодатен от съня!"/ все пак не е лесно човек да се откаже от най-сладкия си сън. Отначало той си дава малки отстъпки като си казва: „Как-

во от това, че ще спа още пет минути?“ Но когато те се повтарят и стават навик, тогава клепките се отварят едва с първите лъчи на слънцето. Тогава и да чувстваш горчилката от неизпълненото обещание пред Създателя,вече не е възможно да върнеш времето обратно назад.

Всеки човек може да изпита този момент на залисия и заблуждение било поради преумора от всекидневните грижи, друг път поради напразно пропилените часове пред телевизора или пък поради ненормалното ниткване на утринния намаз.

Утринният намаз, който ни кара да напуснем съня си в най-приятните му минути е толкова по-ценен пред Аллах и Неговия Пратеник.

Аллах Теаля, Който ни е повелил да кланяме намазите си от обед до посред нощ, ни е наредил: «Отслужвай и утринната молитва!» /Исра,78/, с което по-специално е подчертал значението на утринния намаз. А Расулюллах известява с дженнета онези, които изпълняват утринните намази като един от двата вида намаз, които се отслужват в прохлада“. /Бухари/.

Особено значение придобива в живота на мюсюлманина денят, когато кланя утринния си намаз, с което изпълнява дълга си пред Аллах и спечелва Неговата закрила. За този, който застава пред своя Създател в този час свидетелстват дневните и нощните ангели-меляикета. /Муслим/ Освен това утринният намаз е най-прекрасният и най-значимият начин за изразяване на нашата благодарност на Всевишния Аллах, Който благодарение на безкрайната Си мощ ни пробужда от съня – по-малкия брат на смъртта. Расулюллах разкрива какви още усилия ще положат вярващите, когато узнаят достойнствата, които ще придобият, когато отслужват утринния намаз: „Ако хората знаеха какви добродетели и достойнства крият ятсъ и утринните намази, те щяха да се влачат и да дойдат да ги отслужват с джемаата“. (Бухари)

Утринните намази са най-добрата възможност за вярващия, ако не иска да се лишава от най-благодатния миг на деня и закрилата на нашия Създател. Макар че се пренебрегва много почесто по извинителни и неизвинителни причини, в сравнение с останалите намази, то придобиването на навика за ставане за утринните намази е дълг на всеки мюсюлманин.

Знанието започва с интерес.
Знанието ще намерите
в нашите страници.

ПЪРВИТЕ СМУТНИ ГОДИНИ НА ИСЛЯМСКИЯ СВЯТ

Проф. д-р Аднан ДЕМИРДЖАН

„И АКО ДВЕ ГРУПИ ОТ ВЯРВАЩИТЕ СЕ СБИЯТ, ПОМИРЕТЕ ГИ! НО АКО ЕДНАТА ОТ ТЯХ ПРЕСТЪПИ СПРЯМО ДРУГАТА, СРАЖАВАЙТЕ СЕ ПРОТИВ ОНАЗИ, КОЯТО Е ПРЕСТЪПИЛА, ДОКАТО СЕ ВЪРНЕ КЪМ ПОВЕЛЯТА НА АЛЛАХ! А ЩОМ СЕ ВЪРНЕ, ПОМИРЕТЕ ГИ СПРАВЕДЛИВО И ПОСТЪПЕТЕ БЕЗПРИСТРАСТНО! АЛЛАХ ОБИЧА БЕЗПРИСТРАСТНИТЕ!» /ХУДЖУРАТ, 9/

Мъченическата смърт на Хз. Осман породила дълбока криза сред мюсюлманите. Първото нещо, което трябвало да се направи след убийството му, било да се избере незабавно някой достоен за неговото място. Бунтовниците не можели да изберат човек из своите среди, защото на такъв никой не би се подчинил. Затова те упражнили натиск върху мединенците и поискали те да изберат халиф и влязли в преговори с първенците на града. Хз. Али, Хз. Талха и Хз. Зубейр били сред първите, за които можели да се сетят, че са достойни за поста. Бунтовниците се срещнали и разговаряли и с тримата. Обаче в тази кризисна ситуация никой не желаел да стане халиф. Най-значимият проблем, с който щял да се сблъска халифът, било да възстанови отново в най-кратък срок единството на политически разпокъсания юммет.

Най-сетне след няколко срещи и разговори Хз. Али приел. Подобна длъжност в такова време се сравнявало с обличане на огнена риза.

Един политически разпокъсан юммет

В момента, в който Хз. Али приел да стане халиф, юмметът се разделил на три групи:

а/ Тези, които приели ръководството на Хз. Али и го подкрепяли.

В тази група влизали онези, които приели верноподаничеството на Хз. Али. Те нямали нищо общо със заговора и някакви политически претенции, освен осигуряването на стабилността. Затова не се поколебали да покажат своето верноподаничество пред човека, когото мединенците, известни със своите съвещателни действия, приели за халиф.

Другата важна част от енсара, които се противопоставили на Хз. Осман поради някои негови действия напоследък, също така подкрепили Хз. Али. Впрочем при назначаването на новите валии Хз. Али имал предвид тяхното отношение.

Другата група, която поддържала новия халиф били тези, които останали в опозиция на Хз. Осман и пряко или косвено подкрепяли убийството му. Впрочем някои лица като Ещер ен-Нахаи – водач на опозиционерите, дошли от Куфе и продължили да заемат важно място, които активно участвали в политиката при съставянето на новото ръководство. Тъй като тези лица станали причина за убийството на Хз. Осман, осъзнавали, че трябва да заемат определящо място в политическия процес, за да избегнат евентуалния съд срещу тях. Ещер заемал важни длъжности като един от командирите на Хз. Али във войните при Джемел и Съффин и по-късно Хз. Али го изпратил като валия в Египет, но бил отровен от един от привържениците на Муавие.

б/ Онези, които били против убийството на Хз. Осман

И тази група нямала здраво ядро. Без съмнение начело на нея стояли членове от семейството Юмейови. Мнозина от тях, които се намирали в Медина по време на убийството на Хз. Осман и част от онези, които били в другите области, отишли в Мекка и се присъединили към опозиционната група. А Муавие – една от важните фигури в семейството и валия в Шам /Дамаск/ отказал да подкрепи Хз. Али за наказване на убийците на Хз. Осман.

Опозицоионерите, сред които били такива първенци на енсара като Хз. Аише, Хз. Талха и Хз. Зубейр, които не одобрявали някои действия на Хз. Осман се събрали в Мекка и решили да поведат борба срещу Хз. Али.

Тъй като част от населението в такива вилаети като Басра и Египет били опозиционно настроени поради убийството на Хз. Осман, решили да изча-

кат да се уталожат и изяснят нещата.

в/ Тези, които решили да останат неутрални.

Някои привърженици на ислямския юммет предпочели да останат далеч от създалия се раздор. Макар и малко на брой, но сред тях имало важни лица от сахабиите. Но те също не действали като единна сплотена група и усилията им не били достатъчни за обединяването на мюсюлманите. Сред тях били Саад б. Ваккас и приближените около него Усаме б. Зейд и Ебу Муса ел-Ешари.

Първата вътрешна война: Битката при Джемел

Хз. Али, макар че положил големи усилия за възстановяването на стабилността, но не можал да направи решителната крачка за укрепване на единството. Първата група, която му се противопоставила била мекканската опозиция, която се събрала около символичното лидерство на Хз. Аише и в която се отличавали Талха и Зубейр, а и някои от членовете на семейство Юмейови. Те се събрали в Мекка и след поредица от срещи и разговори решили да отидат в Басра. Твърденията им включвали две основни неща: Първото – да бъдат наказани убий ците на Хз. Осман, станал жертва на несправедливост, и второто – да не се приема избора на Хз. Али, станал при извънредни обстоятелства и за когото се твърдяло, че не е наказал убийците на Хз. Осман.

Хз. Али повел битка с тях в Хурейбе в близост до Басра до камилата на Хз. Аише, затова е известна като случката при Джемел, първата вътрешна война между мюсюлманите.

Водачите и на двете страни били уважавани личности сред мюсюлманите, но те не можели да предложат някакво решение на проблема преди да противопоставят помежду си мюсюлманите. Сред такива, които загубили живота си по време на битката били Хз. Талха и Хз. Зубейр – убит след битката от Ибн Джюрмуз /декември, 656 г./

Втората вътрешна война: СЪФФИН

След случката при Джемел, Хз. Али отишъл в Куфе и го определил като столица на държавата. Решил да действа против Муавие б. Ибн Сюфян, когото смятал, че е един от бунтовниците. Преди това си кореспондирали продължително време, но тъй като Муавие поставял като условие наказването на убийците на Хз. Осман, не приел да се присъедини към Хз. Али. По този начин проблемите не могли да се решат по мирен път. Нещо повече, Муавие, който продължавал да засилва позициите си, започнал да поставя под въпрос Съффин, който се намирал между Сирия и Ирак. След като водените месеци наред преговори не дали никакъв резултат, Хз. Али дал заповед за нападение. В резултат на водените интензивни бойни действия нощно време, по препоръката на Амр б. ел-Ас, хората на Муавие вдигнали Корана и призовали: „Нека за съдия ни послужи Аллаховата Книга!“

Този призив се оказал въздействащ. Впрочем по настояване на болшинството от личния му състав, Хз. Али бил принуден да спре войната. /27-28 юли, 657 г./ Призивът Коранът да бъде съдия приключил с решаването на проблема чрез съдиите. Но водените допълнителни преговори за укрепване на примирието, довели до нови разцепления в редиците на армията на Хз. Али.

Трета вътрешна война: Нехреван

След приемане на окончателното примирие, една група, назоваваща се «хариджии» решили да се отделят от армията на Хз. Али, който отначало успял да ги убеди да отидат с него до Куфе. След като съдиите били изпратени на мястото за преговори, се отделили от Хз. Али. Но преди войната в Нехреван, започнала между тази група и Хз. Али, болшинството от хариджиите напуснали бойното поле. Поголямата част, които останали там били убити, а другите – ранени. (17 юли, 658)

Част от хариджиите, напуснали Нехреван преди започването на бойните действия, впоследствие съжалили за действията си. Тази група по времето на Хз. Али вдигала редица малки бунтове. Най-сетне решили да убият Хз.Али, Муавие и Амр б. ел-Ас, които смятали за виновни за безредиците. Атентатът, организиран срещу Муавие и Амр не успял. Само Хз. Али починал няколко дена след атентата против него. (26 януари, 661 г.)

Годините на управлението на халифа Хз.Али, независимо, че имали уважавани ръководители, преминали във вътрешни войни и сблъсъци, водени от различни чувства. Процесите не дали възможност да се контролира развитието им от страна на един от най-важните учени на онова време, какъвто бил Хз. Али. Разкаянията, които изпитали през следващите години обаче не дали резултати.

Д-р Исмаил ДЖАМБАЗОВ

РАМАЗАНИЕ-2

ПРОЗОРЛИВОСТТА НА ОМЕР ЕФЕНДИ

Второто ми служене като ходжа през месец рамазан се случи в централната джамия на с. Нановица, Крумовградско. И тук нещата тръгнаха зле. Заради хатъра на брат ми крумовградският мюфтия разпореди да отида в най-голямото село на околията. Нановица имаше 16-20 махали. Селото бе голямо, но населението – много бедно. Сред жителите му нямаше нито един занаятчия, работник или служител. Хранеха се благодарение на горчивия катран на тютюна.

„Хората в Нановица са бедни, но усърдни. Да се надяваме, че ще останеш доволен“ - рече мюфтията и ми връчи писмото до председателя на джамийското настоятелство.

Тогава нямаше нито автобуси, нито коне, нито пък дори магарета. Вече не си спомням точно, но разстоянието от околийския център до селото бе около 15-20 километра. Натам водеха тесни кози пътеки, които ту слизаха, ту пък се изкачваха нагоре. Друг начин нямаше. Наложи се да нарамя дървения куфар и да поема по пътя.

Привечер стигнах до махалата, в която живееше председателя на настоятелството, човек на 40-45 години. Подадох му писмото.

Няма ми ги очилата, прочети какво пише в него! - ми рече той. Зер няма да признае, че не знае да чете и да пише, я!

Господин мюфтията пишеше в писмото си, че ученика от медресето Нюввав г-н Исмаил назначава за ваиз през рамазана в централната джамия в Нановица. „Умолявам да му се окаже всякаква помощ“ - завършваше писмото. Като чу това, председателят на настоятелството много се разстрои:

– Рамадан ефенди трябва да е допуснал някаква грешка - рече той. – Аз откак се помня тук идва Омер ефенди от Крумовград, който е учил 20 години по медресетата в Истанбул. Нашето население е свикнало с него, теб може и да не те приемат.

– Дали ще ме приемат или не, аз съм длъжен да изпълнявам заповедта на мюфтията, оставам тук!

През това време дойде време за вечерния намаз. Станах и четох езана. Поведох вечерния намаз с няколкото възрастни, които дойдоха в месджида. След намаза погледнах лицата им. В тях ясно се четеше, че не ме харесват и не ме одобряват. Най-възрастният измежду тях рече:

– Моето момче, не се засягай, но ние си имаме ходжа. Казва се Омер ефенди. Освен това тукашното население е много бедно. Накрая нищо няма да получиш. А ти си ученик. Потърси си късмета другаде. Към Момчилград има по-заможни села. Иди и се установи в едно от тях!

Аз и на тези старци прочетох писмото на мюфтията и им рекох: «Аз съм длъжен да изпълнявам това, което ми е наредено. Не ме отпращайте в Момчилград, а ми покажете джамията тук!

Като видя решителността ми, на следния ден председателят ме заведе в голямата джамия до общината и ме предаде на имама. По някаква случайност той беше баща на прославилия се впоследствие певец Осман Азиз. Азиз ходжа в по-късните си години служи като имамин 15-20 години в софийската джамия. Той ме посрещна много топло и сърдечно. Като че ли бях негов собствен син. Бързо се сприятелихме. Той водеше петкратните намази, а аз – вазовете, които продължаваха по един час преди обедния намаз. С наближаването на рамазана взе да се увеличава броят на джемаата. Всеки ден предварително се подготвях и в продължение на един час им говорех свободно без да погледна в някаква книга. Джемаатът обаче бе свикнал да вижда как възрастните ходжи си слагат очилата с телените рамки и бавно да разгръщат дебелите книги и да четат някой пасаж от тях. Те одобряваха свободния ми разказ и пак се чудеха дали това може да се приеме за вааз или пък е някаква реч, каквито бяха свикнали да слушат по онова време по митингите.

Знак за величие

Един ден двама-трима възрастни говореха помежду си така, че да чуя и аз:

– Тая седмица щели да доведат Омер ефенди на петъчния намаз. Тогава ще видим какво ще направи нашият голобрад рецитатор. (Тъй като не носех нито брада, нито пък мустаци, така ме бяха нарекли). Ще видим дали ще се отпусне пред него!..

Дните започнаха да текат в очакване на Омер ефенди. Джамията бе почистена отвътре и отвън, всичко бе пометено и подготвено. Една делегация от пет души придружили Омер ефенди и бяха го настанили у Ибрахим аговите. Сутринта щял да присъства на петъчния намаз.

Всичко наоколо бе обхванато от вълнение, радваха се на посещението на Омер ефенди, а аз се тревожех като че ли съдбата ми зависеше от него. Петъчната

молитва беше събрала много поголям брой посетители от обикновеното. Само че всеки, който пристигаше, не влизаше направо в джамията, а се струпваха в двора в трепетно очакване. Найсетне човека, когото чакаха, се появи. Това беше самият Омер ефенди. Беше ходжа, който наистина заслужаваше да го чакат с вълнение. Среден на ръст, с гъста брада, обут в домоткани чакшъри, на гърба със сукнена къса дреха с ръкави. Но феса си беше обвил не с бяла копринена чалма, а с обикновена безцветна вълнена кърпа. Негово светейшество искаше да грабне хората със скромния си вид. Беше около седемдесет годишен.

Джемаатът в двора застанаха в редица и започнаха да целуват ръка на Омер ефенди. Той познаваше всички, обръщаше се по име към всеки, питаше и разпитваше за живота им. Най-сетне дойде моя ред. Аз също грабнах ръката му, за да целуна.

- Не, не, ходжа ефенди! - рече той и бързо я дръпна. След това той отпред, аз след него влязохме в джамията. На висок глас, за да ме чуе джемаатът, обявих:

- Ходжа ефенди, заповядайте на катедрата! Джемаатът с нетърпение ви очаква. Ще изпитам удоволствие да чуя мъдрите ви слова!

След това Азиз ходжа ми разказа как някои от джемаата си шушукали: „Видя ли как онемя нашият рецитатор! Къде се мери той с Омер ефенди? Къде е единият, а къде е другият! Ха сега да се изяви да го видим колко чини!“

Но явно Омер ефенди не мислеше като тях:

– Заповядайте вие на катедрата! Аз искам да чуя вас! - рече той, хвана ме за ръката и ме вдигна.

Нямаше как. Качих се на катедрата. В ръцете си нямах нито книга, нито пък някакви записки. Аллах ми даде такава ясна мисъл, че говорих много по-вълнуващо и вдъхновено от всеки път. Бях доволен от себе си, получи се хубав вааз.

След това кланяхме намаза. Джемаатът се раздели на две. Омер ефенди отпред, аз – след него, излязохме в двора. Той клекна като се облегна на стената на джамията. Чертаеше нещо по земята с бастуна си и гледаше хората, които излизаха от джамията и ни обграждаха. След като се убеди, че всички са излезли навън, бавно се изправи и на висок глас се провикна:

– Братя! Съседи!

След това неочаквано грабна ръката ми и я целуна пред целия джемаат. Хората останаха като гръмнати. Аз примрях. Не можех да говоря. Не можех да изкажа нито учудването си, нито пък да му благодаря. Не знаех дали бях на земята или на небето.

Омер ефенди продължи:

- Братя, съседи! В тази джамия с двеста годишна история досега не е влизал друг млад ходжа като него. На тази възраст, с такива възможности! Аз не виждам през следващите пет или десет години в тази страна някой, който ще може да се конкурира с него. В най-лошия случай той ще стане директор на огнището за знания и просвета каквото е Медресетюн Нюввааб. Ценете дарованието на този младеж. Аллах да ви го благослови!

Стоях безмълвно като пън. Не можех да реагирам по никакъв начин. Не си спомням какво се случи след това. Помня само, че след тази постъпка на Омер ефенди моето положение коренно се промени. Започнаха всяка вечер да ме канят на ифтар в някоя махала. И навсякъде гощаваха с чеверме – един обичай останал от времето на Омер ефенди.

Светла му памет на Омер ефенди. Наистина бил голям учен, голям мюсюлманин с великодушно сърце. Със своите дълбоки познания, получени в медресетата на Истанбул благодарение на богатия си жизнен опит, той бе съумял да разбере, че моята служба в Нановица ще зависи от две-три изречения, които ще изкаже той. И той не се поскъпи да ги каже, направи повече от очакваното.

Благодарение на подкрепата на Омер ефенди, аз станах уважаван вааз в Нановица. Всеки ден джамията започна да се изпълва до краен предел. Започнаха да прииждат и от близките села да чуят голобрадия ходжа. Аз хвърчах до небесата от радост. Само че тревогите на Азиз ходжа не намаляваха: Годината продължаваше да е сушава, тютюнът по нивята изсъхна и нищо не предвещаваше, че за вааза ще има добро възнаграждение. Това бе мъката му.

– Ходжа ефенди, годината ще ни засрами пред теб! - казваше той. - Освен че народът е крайно беден, сега пък тази засуха ни изгоря окончателно. Случвало се е ние да събираме по около 20 хиляди лева за Омер ходжа, но тази година едва ли ще съберем половината от тази сума. Ще бъде много жалко.

Така приключихме рамазана. Азиз ходжа обходи едно по едно всички махали. Последната вечер ми поднесе цял вързоп пари и рече:

– Ходжам, ние не бихме могли да ви се издължим, но приемете потта от челата на тези бедни отрудени хорица и ни простете.

Лесно простих всичко, но какво след това е разправял Азиз ходжа, не чух. Акълът ми беше във вързопа. През цялото време си мислех: «Колко ли е събрал? Какво ли ми е донесъл??» След като Азиз ходжа си замина, аз спуснах завесите, заключих вратата. После разтворих вързопа и преброих парите. «Не може да е вярно!» си рекох. Трябва да има някаква грешка. Повторно преброих. Пак същото число. Не може да бъде! Та това бяха 60 000 лева! С такава сума в онези години, когато в Кърджали, в Момчилград цяла къща се купуваше за 15-20 хиляди лева. За Омер ефенди са събирали най-много по 20 хиляди. Мен бяха ме възнаградили с 60 000. Три пъти повече! Само че тези пари ги приех като дар от покойния Омер ефенди. Спечелих ги благодарение на голямото му сърце, бащинското отношение и мюсюлманското му великодушие.

Нека почива в мир и сияния!

ЕДЕБ, Я ХУ!
(Свян, о, Аллах!)

СВЯНЪТ Е КОРОНА, ДАР ОТ АЛЛАХ.
ОБКИЧИ СЕ, ДА ТЕ ПАЗИ ОТ БЕДИ!
ЩОМ НЯКОЙ НЕ ЗНАЕ ЩО Е ЕДЕБ,
КАКВО МУ СТРУВА МЕДРЕСЕ И МЕКТЕБ?
ДОРИ УЧЕН ВЕЛИК ДА СТАНЕ,
ВСЕ СИ Е МЕРКЕБ, ВСЕ СИ Е МЕРКЕБ!
КАЗАНО НАКРАТКО, ЕДЕБЪТ СИ Е ЕДЕБ!

Вярно са казали предците ни. Рабът целият трябва да бъде олицетворение на свян. Всичките му дела да бъдат обкичени от свян, за да могат тези дела да се пренесат пред Създателя с достойнство!

А греховете? Прости ни, Аллах! Прости ни!

Нима всеки грях, извършен от раба, не се дължи на липсата на свян у него? Рабът, който живее със съзнанието, че всеки миг се намира пред Създателя, полага усилия да бъде достоен за Него. Греховете, които ще извърши, като мисли, че никой не го вижда ще отхвърли с мисълта, че всеки миг е под наблюдението на ангелите от лявата и от дясната му страна. Усилието човек да спазва свян, гарантира поставянето на бариера между него и греховете, предпазва раба от прегрешения.

Сатаната постъпил нагло и безсрамно пред Всевишния и бил изгонен. Затова всеки миг, всяка минута той търси някой да се съгласи с него. Но след като Създателят е достатъчен като приятел на раба, то защо все пак тръгва по ума на шейтана?

Нашите предци винаги се молели да са скромни, вежливи, учтиви и свенливи, живели са със съзнанието, че всеки миг се намират пред Него, поради което до главите си окачвали надписа: „ЕДЕБ, я, Ху!“, който винаги им напомнял какво поведение да имат и ги предупреждавал за това.

Мевляна повелява: «Сърцето попита ума ми: «Що е иман?» Тогава умът ми се наведе на ухото на сърцето ми и му пошепна: «Иманът - вярата се състои от свян!»

Когато трябва да говорим за свенливостта и скромността, вежливостта и учтивостта, първо си спомняме за Хз. Осман. С тези си качества се прослави Хз. Осман, който бе ощастливен да се ожени за дъщерята на нашия Пейгамбер Хз. Рукия и за когото Пейгамбера ни е казвал: «Сред моите последователи най-много ми прилича той!»

С чувството си за свян Хазрети Осман бил образцова личност. В това отношение дори ангелите изпитвали свян от него. Впрочем един ден Пейгамбера ни, както седели с Хз. Аише, Хз. Ебу Бекир поискал разрешение и влязъл в стаята. След него влезли Хз. Омер, а след това и Саад ибн-и Малик. Когато Хз. Осман поискал разрешение да влезе вътре, нашият Пейгамбер (с.а.с.) моментално се оправил и седнал и повелил на Хз. Аише: „Ти стой далече!“ Хз. Осман влязъл вътре и след като говорили малко, поискал разрешение и излязъл. Тогава Хз. Аише попитала Расулюллах:

- Когато влезе баща ми и другите сахабии, вие не променихте седежа си и не ми казахте да стоя далече. Защо когато Осман влезе, постъпихте различно?

Расулюллах (с.а.с.) отговорил:

– Как да не изпитвам свян пред човека, от когото дори ангелите изпитват свян от Осман, както пред Аллах. Ако бе влязъл вътре в твое присъствие, той не би повдигнал глава и не би проговорил!

Хазрети Осман, който бил образец по свенливост заявявал: «Каква прекрасна завеса е предпазването на очите от греха на страстите!»

Би трябвало винаги да сме свенливи пред Създателя – когато говорим, когато ходим или ставаме, при всяко наше движение. И да си задаваме въпроса: «Защо нашият Пейгамбер не се смееше гръмогласно, а само се усмихваше; защо не ходеше като се оглеждаше наляво и надясно, а крачеше свенливо като гледаше върха на обувките си.

Нашият Създател ни е повелил: Да живеем със съзнанието да владеем ръцете, езика и краката си. Свянът на ръката я спира от кражби. Свянът на езика е да не се клюкарства и злослови; да не се лъже, да не се клевети и ругае. (Да се говори само добро или да се мълчи!) А свянът на кръста се състои в отстояването далеч от прелюбодеянието и вършенето на забранени неща. Нека нашият Създател предпази всички нас от подобни грехове и ни ощастливи да сме много свенливи! Амин!

Айше Айтен ГЮРСОЙ

ШЕЙБЕ БИН ОСМАН (Р.А.)

Шейбе изгарял от чувство за отмъщение. Най-любимото му същество, баща му Осман бин Еби Талха, бил убит от мюсюлманите по време на войната при Ухуд. И то от най-близкия роднина на Расулюллах.

Шейбе с трепет очаквал момента, в който щял да отмъсти за смъртта му. Правел планове, търсел различни начини за това. Неговата неутолима страст и жажда можела да бъде удовлетворена единствено с убийството на Расулюллах. Такова било окончателното му решение. Все още го гнетяло мисълта, че нищо не успял да направи по време на битката при Ухуд, затова усилено търсел съмишленици, за да осъществи замисъла си.

Войната в Хунейн продължавала с цялото си ожесточение. Мюсюлманите преживявали тежки моменти. Шейбе, който усърдно търсел някой, който да му помогне, най-сетне намерил Савфан. Баща му Умеййе също бил убит в битката при Бедир. Двамата се съюзили и заклели да отмъстят. Според плана, който очертали при загуба на мюсюлманите във войната при Хунейн, те щяха да нападнат Пейгамбера ни.

Бойните действия продължавали с все по-голяма ярост. Шейбе непрекъснато повтарял: „Днес най-сетне ще отмъстя на Мухаммед заради баща си!" Той непрекъснато следял къде ходи и какво прави Мухаммед, очаквал подходящ момент да осъществи намерението си. Когато видял, че Расулюллах слязъл от мулето си, изтеглил сабята си и тръгнал към него. В този миг обаче видял Хз. Аббас и се отказал. След това решил да се приближил от лявата му страна. Сега пък видял Ебу Суфян бин Харис, сина на чичото на Расулюллах. Най-сетне тайничко успял да се добере до Расулюллах.

По-нататък Шейбе сам разказвал какво се случило:

„Устроих капан за убийството на Расулюллах. Вдигнах сабята си и тъкмо да я стоваря върху него, нещо се случи с мен. То заплени сърцето ми и аз не можах да се възползвам от нея. Тогава разбрах, че не е възможно той да бъде убит!"

В този момент Расули Екрем се обърнал към него и с усмивка му каза: „О, Шейбе, приближи се към мене!"

Шейбе, който само преди малко се канел да убие Пейгамбера на световете, сега целият треперел. Сърцето му биело уплашено и нямал сили да направи крачка. С последни усилия се съвзел и се приближил до Расулюллах. Пейгамбера ни положил честитите си ръце на гърдите на Шейбе и се помолил с думите: „Аллах мой! Махни коварството на сатаната от него!"

С тази молба чувството за отмъщение в сърцето на Шейбе се изпарила и на негово място се настанило сиянието на истината. Вече го нямало езичникът Шейбе, неговото място заел вярващият Шейбе. Хз. Шейбе разкрил сам този щастлив миг на настъпилия поврат:

„- Заклевам се, че в момента, когато Расулюллах положи ръка на моите гърди, за мен на света нямаше друг по-любим човек от него".

Понякога само един поглед, една усмивка, един допир с ръцете му предизвиквали такъв поврат: пръстта ставала злато, въглищата се превръщали в елмаз.

След като Шейбе намерил правилния път, се наел да води борба срещу езичниците. Веднъж Расулюллах му казал: „Шейбе, време е вече да се бориш против неверниците!" И той с извадена сабя се втурнал всред племето Хевазин, за които се сражавал доскоро. Биел се с такова усърдие и възбуда, че никой не смеел да застане насреща му. Сега вече защитавал Расулюллах.

За тези моменти Шейбе споделял:

„Със сабя в ръка аз защитавах Расулюллах. Заклевам се, че исках с цялото си сърце и душа да го опазя!"

Каква е била тази вяра, че с нея човек, който само допреди малко се заканвал да убива, за да отмъсти за баща си, сега вече воювал с дух, пред който нямало никакви пречки.

Спечелването на любовта на Хз. Пейгамбера ни сега вече се превърнало в нещо, за което той не би заменил световете. Ужасната страст за отмъщение вече се превърнала в страстна любов в полза на исляма. Той често си спомнял положението си по време на невежеството и се срамувал от това. В такива случаи се молел Расулюллах да поиска прошка за него: „Помоли Аллах Теаля да ми прости греховете!" - казвал той. Расулюллах от своя страна се молел за него и го известявал: „Ислямът изтри и заличи предишните ти грехове и грешки!"

Хз. Шейбе в ислямските източници се споменавал като „Хаджи ибу-л Кябе" защото ключовете на Кябе вече били у него. Тази свята длъжност му била поверена лично от Пейгамбера ни.

Майка му била по-малката сестра на Хз. Мусаб бин Умейр, който до края на живота си останал верен на исляма. Хз. Шейбе също така поел по пътя на вуйчо си и служил на святото дело на исляма до 59-та година от преселението, когато починал.

Тук ще приведем един свещен хадис, достигнал до нас чрез него: „Когато някой от вас отиде на някое събрание, нека седне там, където има свободно място. Ако пък няма, да потърси друго, за да не безпокои останалите хора".

Аллах рахмет ейлесин!

ОТ ТАЙНИТЕ НА ОРУЧА

Учените установяват ползата от оруча едва през ХХ век, когато започват да правят изследвания с модерна апаратура, при което разкриват много от тайните на човешкото тяло при взаимодействията на храната в организма. Въпреки откритията, лекарите предлагат въздържане от храна, при което подлагат пациентите на голям риск, като не приемат храна седмици и месеци наред, а само вода и други течности. Този вид въздържане обаче е опасно за човешкото здраве, дори понякога може да доведе и до фатален край.

Този медицински оруч не може да се практикува, освен под наблюдението на лекарски екип. В същото време при ислямския оруч за един месец, в който човек се предпазва от храна, вода и интимни контакти не само се постигат желаните здравословни ползи, но с лекота се предотвратяват и редица заболявания, без риск за живота. В същото време не е необходим и екип от лекари. Това е леснодостъпен начин както за хората от града, така и от селото.

Може да се зададе въпроса: - Кой е онзи, който то удостои с това познание Мухаммед (с.а.с.) ако не Знаещият, Мъдрият и Милостивият, Който го изпрати милост за световете.

Пратеника (с.а.с.) повелява да се бърза при прекратяване на оруча, а сутринта на сахур да се яде до последната минута. Подобно на това е забранил човек да пази оруч два дена без прекъсване, което също би било пагубно.

Пейгамбера (с.а.с.) ни съветва е да се разговява с фурми. Известно е, че захарта в тях много лесно и бързо се абсорбира от организма – за около 5 минути, което дава необходимата енергия на храносмилателния тракт да заработи така, че да е готов да поеме яденето.

Освен това Пратеника ни е забранил сбивания и пререкания, при които по време на оруча се изхабява много енергия и се затруднява допълнително организма. Другата полза от оруча е, че тъканите на някои органи на възрастните хора по време на оруча се подмладяват до 5-6 на сто. По този начин се забавя стареенето им. Това потвърждава, че оручът е полезен за възрастните, а не вреди, както си въобразяват някои. Аллах Теаля повелява: „...Да говеете е по-добре за вас, ако знаете" – (ел-Бакара, 184).

Проф. д-р Абдул Меджид Азиз ез-Зиндани

ДЕСЕТ ПОЛЗ

Една от петте основи на исляма е оруча. Мюсюлманите говеят през месец рамазан, изпълнявайки повелята на Аллах Теаля. Когато се практикува правилно, ползите за човешкия организъм са големи, но този факт е неизвестен за много от хората. Оручът спомага тялото да се изчисти от токсини, натрупани през годината, намалява нивото на захарта в кръвта и натрупването на мазнини в тялото. Освен това заздравява органите на храносмилателната система и засилва имунната система. Десет са ползите от оруча:

Отделяне на токсините от тялото: Готовите храни съдържат различни консерванти и подобрители, които не позволяват храната да се разваля, но пречат на ефективното ѝ разграждане в стомаха. Поради този факт много от токсините се натрупват заедно с мазнините. По време на оруча обаче те се разграждат и посредством черния дроб и бъбреците токсините се отделят, което е по-ефективно при оруча с по-голяма продължителност.

Почивка за храносмилателната система: Въпреки че отделянето на стомашни сокове продължава, количеството и натоварването им е по-малко.

Спомага за лечението на някои възпаления: артрит и псориазис.

Нормализиране на нивото на захарта: Разграждането на по-големи количества глюкоза осигурява необходимата енергия за тялото, което от своя страна намалява отделянето на инсулин и позволява панкреасът да вземе глътка почивка. А това нормализира нивото на кръвната захар.

Топене на мазнини: Основната задача на тялото по време на оруча е да се разграждат глюкозата и натрупаните мазнини, най-вече намиращите се в мускулите и около бъбреците.

Полезен за хора с високо кръвно налягане: Той е естествено лекарство за нормализирането му, спомага да се намали риска от атеросклерозата чрез изгарянето на натрупаните мазнини и разграждането на глюкозата, както бе споменато по-горе. Също така се намаляват показателите на метаболизма и отделянето на хормони (адреналин).

Нормализиране на теглото: С изгарянето на натрупаните мазнини тялото се освобождава от излишните килограми.

Здравословно хранене: Поради факта, че по време на оруча човек ожаднява, то след разговяването има потребност от

Спомням си като малък как през един зимен ден дядо и баща ми говореха помежду си. Дядо каза, че утре започвал месец рамазан и трябвало да се подготвят.

Същата вечер опънаха сезалено въже от прозореца на дядо до нашия, а оттам прекараха въжето през дупката, пробита преди това в горния ъгъл на черчевето. После откъм края, който влизаше в нашата кухня, вързаха голям тунч (чан), като тези на кравите и конете по селата.

Гледах с голям интерес какво правят и постоянно питах баща си за какво е всичко това. А той ми отговаряше, че утре било първия ден на месец рамазан и с този тунч дядо ми щял да ни събуди за сифир (т.е. сахур).

И сега се питам защо хората не са използвали будилници за тази цел, но когато се сетя, че по-късно след социализма, тези тунчове бяха заменени с тъпан и сифирджия, които вдигаха хората, виждам, че това е било повече традиционно, отколкото необходимо.

Сутринта рано преди сабах намаз, дядо ми, дърпайки края на сезаленото въже, тунчът у нас започна силно да дрънка, а аз като чух неговия звук, полетях към кухнята, за да видя какво ще става...

Всички вкъщи бяха вече станали. Веднага по нареждане на баща ми опънахме едно одеяло върху прозореца на стаята, за да не се вижда светлината отвън, защото комунистите имали хора, които хо-

КОГАТО ГОЛЕМИТЕ ЧАНОВЕ НИ БУДЕХА НА САХУР

дели по селото и следели кои хора стават за сифир и кои не.

След като софрата беше вече готова, всички се навъртяхме около нея, а баща ми за пореден път ни наставляваше да се нахраним и напием добре, защото чак до акшам трябвало да държим уруч, което означавало, че нямало да ядем и пием до вечерта...

Така започнах първия си рамазански ден. Започнах го, но дали го завърших!? По едно време след обяд толкова огладнях, че постоянно питах майка, дали вече е дошло времето за развалянето на уруча или не. А тя постоянно казваше, че имало само още няколко часа. Но тези нейни часове бяха толкова дълги, та така и не свършваха!

Най-накрая не се стърпях и щом като майка ми излезе навън, веднага забих лапи във вече готовата баница. Наядох се, напих се, а след това все едно, че нищо не се е случило, излязох да чакам заедно с останалите деца да светнат лампите на минарето.

Тук е мястото да споделя и споменът си за тези лампи....

В нашата махала имаше една висока „сердарева“ чешма, върху която се качвахме и оттам виждахме минарето на джамията. Понеже през социализма четенето на езан беше забранено, то когато настъпваше време за акшам намаз, ходжата пускаше лампите на минарето, а ние като видехме това, започвахме да викаме: „Светнаха крушкитеее, разваляйте си....“, после всички се пребираха по домовете и разваляха уруча си.

Така на първия, втория и третия ден от този рамазан държах уруч само до обяд, по-нататък съм държал през ден през два, но това, в което съм сигурен е, че на следващата година държах уруч почти целия рамазан, а от десетгодишна възраст до днес, постоянно държа рамазанският си уруч....“Чок шукюр – Елхамдулиллях.“

Джемал ХАТИП

...ЗИ ОТ ОРУЧА

по-голямо количество течности, в течение на един месец хората ядат плодове и пият течности, което изгражда здравословния начин на хранене.

Сърдечно болните: За голяма част от тях говеенето е от огромна полза. Известно е че 10% от кръвта, изтласкана от сърцето е храносмилателната система. Тази необходимост от голям приток на кръв през деня на рамазана намалява, което е вид почивка за сърдечния мускул. Пречистването на организма от токсини и почивката на сърдечно-съдовта и храносмилателната система укрепват цялостно организма и повишават способността му да възстановява нарушения ритъм на някои от системите, както и да поднови много тъкани и органи. Известно е, че в началото на оруча при много хора има отрицателни ефекти от рода на главоболието, отпадналостта и нервността. Обяснението е, че отделянето на токсините преминава през кръвта, сърцето и мозъка, след известно време тези симптоми изчезват и ритъмът се нормализира. Особено, когато говеещият се храни правилно и не прекалява, в края на рамазана ще е с намален холестерол и наднормено тегло, по-устойчив на болестите.

Блясъкът на сърцето: В дните, когато човек може и се възползва от всички сладости на живота, сърцето му затвърдява и ослепява, това му пречи да прави зикир и да размишлява, тласка го в пропастта на заблудата. Празният стомах озарява сърцето, става по-меко и снизходително, готово за зикир и размисъл.

Омар бин Каис е казал: „Внимателно със стомасите, те са причина за твърдостта на сърцата.“

А Малик бин Динар: „Предава се от Ел-Хасен: Адем а.с. бе изпитан с хапка храна, и тя е изпитание за всички хора до края на света. Казвал още: Който овладее корема си – е спечелил всичкото добро.“

Мубарек бин Хасен ет-Тауаш – имам и хатиб на джамията Ибн Кудаме

ПЪРВИ ОРУЧ, ПЪРВА РАДОСТ

Пазя дълбоки спомени за първия ми ден, в който държах оруч. Дори сега като си припомня това, започвам да се вълнувам. Благодаря на Аллах, Който ми отреди да изпитам тази радост та дори и до днес тая в сърцето си тези толкова скъпи за мен преживявания.

Бях на 5-6 години, ходех в детската градина. С наближаването на месец рамазан беше започнало да се приповдига настроението на хората за посрещането му. Като всяко дете аз също много се вълнувах и радвах.

Чувствах се най-щастливото дете на света, защото щях да пазя оруч през тази година, щях да се чувствам вече голяма. Говорих с родителите си и едва успях да ги убедя да ме събудят за сахур, защото те все ми казваха, че е рано и трябвало да порасна още малко.

Тъй като се съмнявах, че ще ме събудят за сахур, им заявих, че ако не го сторят, ще държа оруч и без да съм ставала на сахур, но родителите ми, Аллах да е доволен от тях, удържаха на думата си. Това беше първият ми сахур и първият ден, в който нямаше нито да ям, нито да пия.

Храната, която ядохме тази сутрин беше толкова вкусна и се нахраних с такъв апетит, че не мога да опиша радостта си. След това пак си легнах, но с обещанието да ставам за училище. Започнах да мисля сега как да убедя учителката си, че държа оруч и няма да мога да си изям закуската. За моя радост нямах проблеми, защото тя беше наясно за оруча.

След като се върнах от училище, радостна и горда отидох при баба и дядо, които много обичах, за да им обясня, че и аз съм вече голяма и държа оруч. Те много се зарадваха на тази новина и ме похвалиха и насърчиха.

Те ми обясниха, че децата не се хранят докато не чуят ходжата да вика езан. След като чуят ходжата те се нахранват и след това пак почват да държат оруч докато не чуят пак езана за акшам. Сега като се замислям разбирам, прекрасен е бил този метод на обяснението им. Те прекрасно са знаели, че аз няма да мога да издържа до вечерта и за да не ме наранят бяха постъпили така.

Така аз държах първия си оруч до обяд или до четенето на езана за обедния намаз. По този начин изпитах вкуса на оруча. Благодарна съм и на родителите си, благодарна съм и на баба ми и дядо ми, които се постараха да не се разочаровам от първия ми оруч. Аллах да бъде доволен от всички тях.

Първият ми истински и съзнателен оруч беше, когато бях в първи клас. Тогава съзнателно и през целия ден успях да държа оруч. Тогава вече изпитах неописуеми и сладки мигове, които вече бях преживяла по друг начин.

Нека Аллах да приема оруча и всички други ибадети на мюсюлманите по света.

Емине СЕЧКИНА

САЛИХ АМЕЛ
ДОБРИТЕ ДЕЛА

● Какво значи «салих амел"? Ние можем да поддържаме връзката си с Аллах като вършим добри дела. Всяка добре свършена работа и всички добри дела, които вършим, са нашата връзка с Аллах. Тях ги вършим с за спечелването на благоволението на Аллах и те се наричат „салих амел" - добро дело.

● Добри дела са всички, които се извършват в името на доброто на хората и обществото, включително и ибадетите.

● Многобройни са добрите дела. Някои от тях са споменати в хадисите на нашия Пейгамбер. Ето някои от тях:

● Да се правят добрини на родителите,

● Да се отнасяте винаги с усмивка към братята си.

● Да отместиш всяко нещо от пътя, което пречи на хората.

● Да покажеш верния път на заблудения пътник.

● Аллах Теаля повелява, че ще възнагради онези, които не скъсват връзките си с Него и вършат добри дела.

● За онези, които вярват и вършат праведни дела, за тях са райските градини, сред които реки текат. Това е голямото спасение. (Бурудж, 11)

● Праведните дела ние вършим, за да спечелим любовта и благоволението на Аллах.

СЕЛО БЕЗ КРЪЧМА СЕ ХВАЛИ С ПОЛОЖИТЕЛЕН ПРИРАСТ

На фона на многобройните истории за масовото обезлюдяване на българските села, в едно родопско село от 10 години отчитат положителен демографски прираст. Дори училището вече е тясно за децата. Освен това става въпрос за едно от малкото села, в които кражби няма! Няма обаче и кръчма.

Един обикновен зимен ден в привидно обикновеното родопско село Касъка (още Късак) - в местното кафене текат оспорвани турнири по белот и шах. В Касъка живеят около 850 души. Два обувни цеха дават хляб на жените в селото. Повечето мъже работят зад граница или като международни шофьори. Гордостта на селото са многото деца. Само през миналата година са се родили 14.

„В рамките на десетина години - само положителен прираст. В селото няма много финансови затруднения, хората се женят нормално. Ходят шофьори нагоре надолу. Финансово са горе-долу задоволени. Семействата им вървят добре, имат си деца. Безработицата, може да се каже, че е много малка, което е добре, защото нямаме семейства, които да изнемогват“, споделя кметът Джамал Шалагонов.

И докато в околните села училищата затварят врати, тук сградата на школото не може да побере всички деца наведнъж. Според директора Бисер Савов в момента учениците са 68 в седем паралелки.

Касъчани се хвалят, че селото им е може би единственото, в което няма никакви битови престъпления. Търговците дори оставят стоката си през нощта на открито без надзор. Хората тук се гордеят и със своята трезвеност.

В селото няма и кръчма. В кафенето, в което се събират мъжете, не се продава никакъв алкохол, дори бира! Най-доволни от въздържанието на мъжете са съпругите им. С усмивка мъжете казват, че между липсата на кръчма и естествения прираст в селото има пряка връзка. novanews.bg

Благодарност, постоянство, милосърдие, изпълват нашите страници

СЕМИНАР ЗА УЧИТЕЛИ

Отдел „Образование“ към Главно мюфтийство на 30 април - 03 май 2014 г. организира четиридневен семинар в гр. Бурса и Истанбул в Р. Турция за преподавателите по „религия-ислям“ от трите средни общообразователни духовни училища – Шумен, Русе и Момчилград. Целта беше обменянето на опит при прилагането на техническото оборудване в часовете. 35-те учители посетиха Духовното училище „Ипекчилик Анадолу имам хатип лисеси“ в гр.Бурса. Директорът, въодушевен от посещението, изрази своето задоволство от това, че им гостуват елитни преподаватели, които обучават децата на мюсюлманите в България. Там се срещнаха и с преподаватели от университета Улудаг - гр. Бурса, - доц. д-р Реджеп Джиджи, доц. д-р Мустафа Йоджал, които обядваха с тях и ги поканиха на чай в „Сдружението на завършилите имам хатиб в гр. Бурса“, където в топла приятелска атмосфера дадоха насоки и методи за преподаването.

Учителите посетиха музея „Топане“, където разговаряха с валията на гр. Бурса, разгледаха джамиите „Улу джами“, „Йешил джами“ и „Мурат Хюдавендигяр“. В едно от най-елитните духовни училища в Р. Турция „Картал Анадолу имам хатип лисеси“ - Истанбул им бе изнесена лекция за прилагането на техническото обурудване в часовете както и ценни методически наставления за по-ефективната работа с децатасрещнаха се и с представители на Министерството на образованието, отговарящи за религиозното обучение в Турция. Ихсан Еркул, се запозна лично с групата и на чаша чай разговаря за положението на религиозното образование в България, за съвместни бъдещи проекти, които биха им били полезни. Те бяха поканени да гостуват в България, за да се запознаят лично с децата в училищата.

НАЗМИЕ АРИФОВА
Експерт отдел „Образование“

ИЗРАЗ НА БЛАГОДАРНОСТ

Главно Мюфтийство подари велосипед на Исмаил Шевкет имам на гр. Нови пазар в знак на благодарност за положените лични усилия по време на абонаментната кампания за сп. Мюсюлмани 2014 г.

Имам Исмаил Шевкет достигна сто броя годишни абонаменти за списанието.

Велосипедът беше подарен лично от Д-р Мустафа Хаджи – Главен мюфтия на Мюсюлманите в Р България.